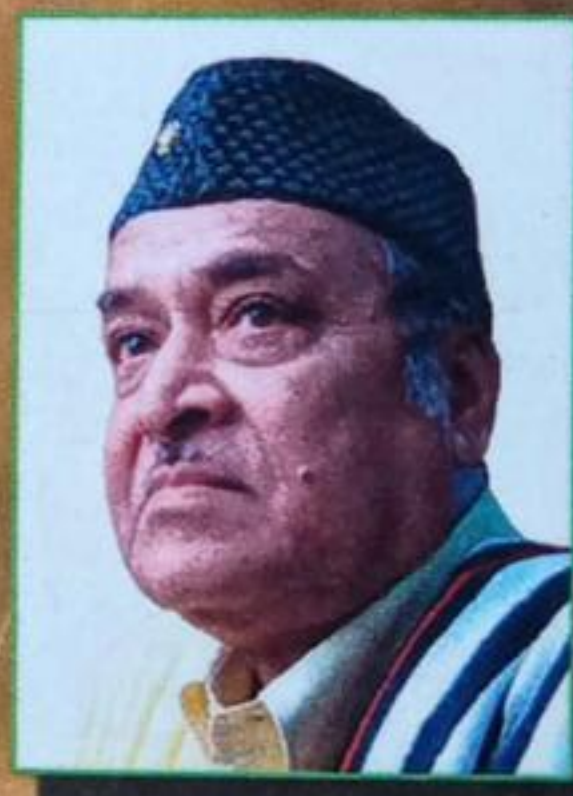
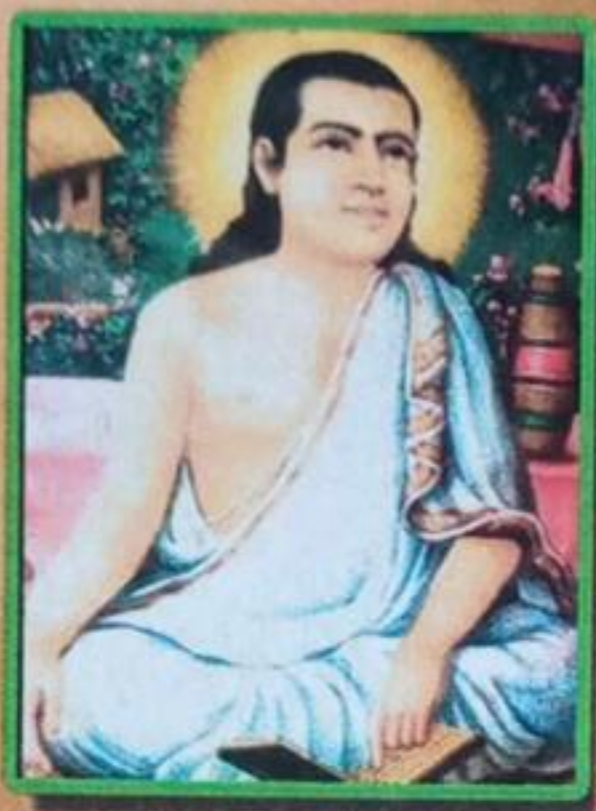

অমর বৃদ্ধ

কৃষ্ণকান্ত বকরা

আমাৰ ৰত্ন

প্ৰণেতা

কৃষ্ণ কান্ত বৰুৱা

জিলা কৃষ্টি শিক্ষক ও অৱসৰ প্ৰাপ্ত প্ৰধান শিক্ষক
সোনাপুৰ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়

AMAR RATNA: A children Book on the life history of Sri
Sri Sankar dev, Madhab dev, Lakhaminath BazBoruah, Padma
Nath Gohan Boruah and Sadhakantha Dr. Bhupen Hazarika,
written by K.K. Boruah & Printed at BEEDEE prass at North
Lakhimpur

Prist Edition- December, 2016

Price: Rs 35/

প্রকাশক : নাওবৈচা শাখা সাহিত্য সভা

প্রথম প্রকাশ : ডিচেম্বৰ, ২০১৬

© কৃষকান্ত কৰুৱাৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত

মূল্য : ৩৫ টকা

মুদ্রক : দৃষ্টি কম্পিউটাৰ,
নাওবৈচা ব্লক তিনি আলি

পাতনি

শংকৰ-মাধৱ মহাপুৰুষ দুজনা, সাহিত্য ৰথী লক্ষীনাথ বেজবৰুৱা, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম গৰাকী সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা আৰু বিশ্ব বৰেন্দ্ৰ সুধাকৰ ড° ভূপেন হাজৰিকা এওঁলোক অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ প্ৰাতঃ স্মৰণীয় একো একোজন মহান ব্যক্তি। এজোপা বিশাল বট বৃক্ষৰ নিচিনাকৈ অসমীয়া জাতীয় জীৱনক আৱৰি আছে। মহাপুৰুষ শংকৰ দেৱ আৰু মাধৱ দেৱ আছিল একে ধাৰে ধৰ্ম প্ৰচাৰক, সমাজ সংস্কাৰক, কবি, নাট্যকাৰ, গীতিকাৰ, লিখক, শিল্পি, বাদ্যকাৰ আৰু দাৰ্শনিক।

মহাপুৰুষ দুজনাৰ লগতে সাহিত্য ৰথী লক্ষীনাথ বেজবৰুৱা, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা আৰু সুধাকৰ ড° ভূপেন হাজৰিকা এই কেইজনক বাদ দি অসমীয়া সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ইতিহাস সম্পূৰ্ণ হ'ব নোৱাৰে। মহাপুৰুষ দুজনা আৰু দুজনা মহান সাহিত্যিক আৰু এজনা সাহিত্যিক আৰু গীতিকাৰে অসমীয়া জাতি আৰু সমাজলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ বিষয়ে অৱগত হোৱাটো প্ৰতিজন অসমীয়াৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয় কথা। বৰ্তমান আমাৰ উঠি অহা শিশু আৰু কিশোৰ সকলক এই “অমৰ ৰত্ন” গ্ৰন্থৰ জৰিয়তে কিছু জ্ঞান দিবৰ যত্ন কৰা হৈছে। মহাপুৰুষ দুজনা আৰু মহান ব্যক্তি তিনিজনাৰ চমু জীৱনী কথা যিনি বিভিন্ন গ্ৰন্থৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি চমু চমুকৈ শুদ্ধ ভাৱে লিপিবদ্ধ কৰিবলৈ যত্নপৰো নাস্তি চেষ্টা কৰা হৈছে। তথাপি কিছু ভুল তথা বিসংগতি থাকি যাব পাৰে। সহৃদয় পাঠক সমাজে সেই বোৰ আঙুলিয়াই দিলে পৰম কৃতাত্মক হম।

শ্ৰী কৃষ্ণ কান্ত বৰুৱা

২ নং সোনাপুৰ

লখিমপুৰ

চিৰ চেৱেহী ভাষা জননী
নাওবৈচা শাখা সাহিত্য সভা
নাওবৈচা, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ

অভিমত

লিখক এগৰাকী অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা প্ৰধান শিক্ষক। শিক্ষক সকল দৰাচলতে সমাজ জীৱনৰ একোগৰাকী সজাগ প্ৰহৰী স্বৰূপ। সেই দৃষ্টিৰে চালে শ্ৰী বৰুৱা এজন সজাগ সমাজ সচেতক আৰু সাহিত্য অনুৰাগী ব্যক্তি। তেখেত নাওবৈচা শাখা সাহিত্য সভাৰ এজন সক্ৰিয় সদস্য আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন সভ্য। তেখেতে বচনা কৰি উলিওৱা 'অমৰ বত্ন' গ্ৰন্থখনৰ জৰিয়তে মহাপুৰুষ দুজনা, দুজন প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক আৰু এজন বিশ্ববৰ্ণ্য সাহিত্য সংস্কৃতি সাধক তথা সুধাকণ্ঠৰ জীৱনী বচনা কৰি পাঠক সমাজলৈ আগবঢ়াই দিছে। ই এক প্ৰশংসনীয় পদক্ষেপ। গ্ৰন্থখনৰ আটাই কেইটা প্ৰৱন্ধত সাৱলীল ভাষাৰ উল্লেখ ঘটিছে। গ্ৰন্থখনে অন্যান্য পঢ়ুৱৈ সমাজৰ ওপৰিও ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ অভাৱ পূৰাব বুলি আশা কৰা হৈছে। ধৰ্ম আৰু সাহিত্য সংস্কৃতি মূলক গ্ৰন্থখনে অসমীয়া সাহিত্য জগতত কিছু পৰিমাণে হ'লেও অৰিহণা যোগাব।

উমানন্দ বৰুৱা

(উমানন্দ বৰুৱা)

সভাপতি

নাওবৈচা শাখা সাহিত্য সভা

সূচীপত্র

- শ্রীমন্ত শংকর দেব ৫ - ১২
- মহাপুরুষ মাধবদেব ১৩ - ২১
- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুয়া ২২ - ২৫
- পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুয়া ২৬ - ২৯
- ড° ভূপেন হাজৰিকা ৩০ - ৩৬

শ্ৰীমন্ত শংকৰ দেৱ

বংশ পৰিচয়ঃ শ্ৰীমন্ত শংকৰ দেৱৰ পূৰ্বপুৰুষ সকল অসম দেশৰ লোক নাছিল। শংকৰ দেৱৰ পূৰ্ব পুৰুষৰ প্ৰথম জন অসমলৈ অহা লোক হ'ল চণ্ডীবৰ। খৃষ্টীয় ত্ৰয়োদশ-চতুৰ্দশ শতিকাত অসমত কমতাপুৰ নামৰ এখন ৰাজ্য আছিল। গৌড় ৰাজ্যৰ পৰা সাত ঘৰ ব্ৰাহ্মান আৰু সাত ঘৰ কায়স্থ কমতাপুৰ ৰাজ্যলৈ অনা হৈছিল। ইয়াৰে প্ৰথম বাৰ ঘৰক অসম বুৰঞ্জীত বাৰ ভূঞা বুলি জনা যায়। সাত ঘৰ কায়স্থৰ অন্যতম আছিল চণ্ডীবৰ। সেই সময়ৰ কমতাপুৰৰ ৰজা দুৰ্লভ নাৰায়নে চৈধ্যঘৰ ব্ৰাহ্মান কায়স্থক মাটি, বৃত্তি, বন্দী বেটী দি হাজোৰ ওচৰৰ লেঙা মাগুৰীত থাকিবলৈ দিলে। চণ্ডীবৰ হ'ল আটাই কেইঘৰ ভূঞাৰ ওপৰত “শিৰোমনি ভূঞা” লেঙামাগুৰীত থাকোতেই চণ্ডীবৰৰ পুত্ৰ ৰাজধৰ জন্ম হয়। তেওঁলোকে সেইঠাই ত্যাগ কৰি কুঠাৰডুৰি আৰু ৰৌতাত কিছুকাল থাকিলে। তাতে চণ্ডীবৰৰ মৃত্যু হয়। পিতাকৰ মৃত্যু পাছত ৰাজধৰে শিৰোমনি ভূঞা পদবী লাভ কৰিলে। ৰাজধৰৰ চাৰিজন পুত্ৰ যেনে - সূৰ্যবৰ, জয়ন্ত, হলায়ুধ আৰু মাধব। ৰাজধৰৰ মৃত্যুত সূৰ্যবৰেই শিৰোমনি ভূঞা লাভ কৰে। সূৰ্যবৰৰ পুত্ৰ কুসুম্বৰ শিৰোমনি ভূঞাই হ'ল মহাপুৰুষ শঙ্কৰ দেৱৰ পিতৃ।

জন্মঃ ১৪৪৯ খ্ৰীঃ (১৩৭১ শক্ৰাব্দ) ত নগাওঁ জিলাৰ বৰদোৱাৰ আলিপুখুৰী নামে ঠাইত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰ দেৱৰ জন্ম হয়। আলিপুখুৰী নামৰ ঠাইখন বৰ্তমান মৰি গাওঁ জিলাত অৱস্থিত। শংকৰ দেৱৰ পিতৃৰ নাম কুসুম্বৰ ভূঞা আৰু মাতৃৰ নাম সত্যসন্ধ্যা। কুসুম্বৰ আছিল ভূঞা সকলৰ শিৰোমনি অথাৎ মূখ্যিয়াল। সেই বাবে তেওঁক কুসুম্বৰ শিৰোমনি ভূঞা বুলি কোৱা হয়। কুসুম্বৰৰ বিবাহৰ বহু দিনলৈকে কোনো সন্তান হোৱা নাছিল। শিৱ শংকৰক পূজা কৰি হেনো বহু দিনৰ পিছত পত্নী সত্য সন্ধ্যাৰ গৰ্ভত এটা পুত্ৰ সন্তানৰ জন্ম হয়। শিৱ শংকৰৰ অনুগ্ৰহত পুত্ৰ সন্তান জন্ম গ্ৰহন কৰাৰ বাবেই নাম ৰখা হয় শংকৰ। সন্তানৰ দৈৱজ্ঞই নৱজাতকৰ কোষ্ঠী গননা কৰি নাম ৰাখিলে গঙ্গাধৰ। এইটো তেওঁৰ গুপ্ত নামহে। প্ৰকাশ্য নাম হ'ল শংকৰ। এই শংক শব্দৰ পিছত পৰৱৰ্তী কালত “দেৱ” উপাধি যুক্ত হৈ শংকৰদেৱ নামেৰে সমাজত বিখ্যাত হৈ পৰে।

শংকৰ দেৱ আৰু অলৌকিকতাঃ শংকৰ দেৱে নিজে ক'তো অলৌকিক ক্ষমতাৰ অধিকাৰী বুলি দাবি কৰা নাই। তেওঁৰ ভক্ত সকলেহে তেওঁক অলৌকিক

গুণৰ অধিকাৰী বুলি দাবি কৰে। তেওঁক বহুতে ঈশ্বৰৰ অংশ অৱতাৰ বুলিও কয়। ঈশ্বৰে যেন তেওঁক বিশেষ কাৰ্য সাধনৰ নিমিত্তেহে প্ৰেৰণ কৰিছে বুলিও ধৰি লয়। সেয়েহে গায় “শংকৰ গুৰুহে ভৈলা অৱতাৰ। ইবাৰ কৰিয়ো গুৰু জগতক উদ্ধাৰ”। শংকৰ দেৱক লৈয়ো চৰিত পুথি সমূহত বহুতো কাহিনী ৰচিত পোৱা যায়। তলত এনে কেইটামান কাহিনী উল্লেখ কৰা হ’ল-

১) শংকৰ দেৱৰ পূৰ্ব পুৰুষ সকল আছিল দেৱ দেৱীৰ উপাসক। তেওঁ জন্ম হোৱাৰ লগে লগে হেনো উৰাস্য দেৱীৰ আগত চাকিৰ বন্তী নুমাই গৈছিল আৰু দেৱী মূৰ্তিবোৰ বেদীৰ পৰা কাতি হৈ পৰিছিল।

২) কেঁচুৱা অৱস্থাত এদিন পেহীয়েকে শংকৰক অসুচী গাৰে কোলাত লৈছিল। ফলত কেঁচুৱাটিক কোলাত লোৱা লগে লগে পেহীয়েকৰ চকু থিৰ হৈ মূৰ্চ্চা গ’ল আৰু মাটিত ঢলি পৰিল।

৩) এবাৰ শিশু শংকৰক গুৱাই থোৱা অৱস্থাত বতাহ ধুমুহা আহি ঘৰটো ভাঙি পৰিল। কেঁচুৱা শংকৰৰ একো হানি বিঘিনি নহল। তাগি পৰা চাল বেৰ বোৰ আলাসতে ওলমি থাকিল।

৪) এদিন শংকৰক গুৱাই বুঢ়ীমাকে ঘৰৰ কাম কাজ কৰিছিল। সেই সময়ত এটা চকৰী ফেঁটী সাপে ফনা তুলি শংকৰৰ মূৰৰ ওপৰত ছত্ৰ ধৰি আছিল। ধাই মাক চন্দৰীয়ে শংকৰৰ এই অৱস্থা দেখি ভয় খাই খেৰ সুতিক মাতিলে। খেৰসুতীয়ে সাপটোৱে নাতিয়েকক কিবা অনিষ্ঠ কৰিব বুলি ভয় খায় সাবটি ধৰিলে। সাপটো লাহে লাহে আতৰি গ’ল।

৫) শংকৰ দেৱ পঢ়ি থকা সময়ত মহেন্দ্ৰ কন্দলীৰ টোলত এদিন ছাত্ৰ সকল ঘৰা ঘৰি যোৱাৰ পাছত শংকৰ দেৱ পঢ়াশালিতে শুই থাকিল। সূৰ্য্যৰ ৰ’দ আহি তেওঁৰ মূখত পৰিছিল। এনে অৱস্থাত এটা ফেঁটী সাপে ফনা মেলি টোপনিত থকা শংকৰদেৱৰ মূৰৰ ওপৰত ছাঁদি আছিল। মহেন্দ্ৰ কন্দলীক দেখি সাপটো আঁতৰি গ’ল। তাকে দেখি কন্দলী আঁচৰিত হ’ল আৰু কলে যে এওঁ সাধাৰণ ছাত্ৰ নহয়। সেই দিনাৰে পৰা হেনো গুৰুৱে ছাত্ৰ জনক “দেৱ” উপাধি প্ৰদান কৰিলে। বাকী ছাত্ৰ সকলকো হেনো শংকৰদেৱ বুলি মাতিবলৈ আদেশ দিলে।

এনে ধৰণৰ আন ভালেমান অলৌকিক কাহিনী শংকৰ দেৱৰ জীৱনৰ সৈতে যুক্ত হৈ আছে। ধৰ্মৰ অন্যতম বৈশিষ্ট হ’ল অচলা বিশ্বাস। সেই বাবে ধাৰ্মিক সকলে এই কাহিনীবোৰৰ সত্যতা সম্পৰ্কে কোনো প্ৰশ্ন অৱতাৰণা নকৰে। কিন্তু বৰ্তমান যুগটো হ’ল বিজ্ঞান প্ৰযুক্তি আৰু যুক্তি বাদৰ যুগ। স্বাভাৱিকতে আধুনিক মনৰ মানুহে এনে ধৰণৰ অলৌকিক কাহিনীবোৰ মানি লবলৈ টান পায়।

বাল্য কাল আৰু শিক্ষা : শংকৰ দেৱৰ সৰু কালতেই পিতৃ আৰু মাতৃৰ বিয়োগ হয়। বুঢ়ীমাক খেৰসূতীয়ে তুলি তালি ডাঙৰ দীঘল কৰাৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে। সৰুতে শংকৰ দেৱে খেলা ধূলা কৰি ভাল পাইছিল। বুঢ়ীমাক খেৰ সূতীয়ে সদায় তেওঁক বিচাৰি ঘৰলৈ আনিব লগা হৈছিল। এই দৰে বাৰ বছৰ বয়সলৈকে শংকৰদেৱে খেলা-ধূলাৰ মাজেৰে সময় পাৰ কৰিছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰত সাঁতুৰি-নাদুৰি ফুৰাটো তেওঁৰ বৰ প্ৰিয় খেল আছিল। নদীত বুৰ মাৰি তেওঁ কেতিয়াবা শিঙ খেদি ফুৰিছিল। এবাৰ ভাদমহীয়া দোকোল টকা ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী সাঁতুৰি ইপাৰ সিপাৰ হৈছিল। তেওঁ বহুতো খেল লগৰীয়া সকলৰ লগত খেলিছিল। খেল ধেমালিয়ে শংকৰ দেৱৰ শৰীৰ সুস্থ কৰি ৰখাত সহায় কৰিছিল। সেই বাবেই হয়তো তেওঁ সুস্বাস্থ্য লৈ সুদীৰ্ঘ কাল জীয়াই থাকিবলৈ সক্ষম হৈছিল। শংকৰ দেৱৰ এই সময়তো পঢ়াৰ বয়স। ইফালে শংকৰ দেৱৰ মুখত পঢ়া শুনাৰ নামেই নাই। বুঢ়ীমাকে এদিন শংকৰ দেৱক স্নান-ভোজন কৰাই লৈ পঢ়া শুনাৰ বিষয়ে বুজনি দিবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোকৰ বংশত অপণ্ডিত নাই। পিছে তেওঁ মুৰ্খ হবহে ধৰিছে। তেতিয়া শংকৰদেৱে কলে যে, পঢ়া শালিত নাম লিখাই দিয়াৰ পিছহে গম পোৱা যাব তেওঁ পঢ়িব পাৰেনে নোৱাৰে।

শংকৰ দেৱৰ কথাত বুঢ়ীমাকে বৰ আনন্দ পালে। বুঢ়ীমাকে শংকৰ দেৱক মহেন্দ্ৰ কন্দলীৰ তোলত নাম লগাই দিলে। ছাত্ৰ হিচাপে শংকৰ দেৱ আছিল অতি চোকা। গুৰুৱে এবাৰ দেখুৱাই দিলেই তেওঁ প্ৰতিটো কথা আয়ত্ত কৰিব পাৰিছিল। দিনে নিশাই তেওঁ পঢ়াত মনোনিবেশ কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ অধ্যয়ণ কৰা বিষয়বোৰৰ ভিতৰত আছিল চাৰি বেদ, চৈধ্য শাস্ত্ৰ, ওঠৰ পুৰাণ, সংহিতা, ব্যাকৰণ, কাব্য, ৰামায়ণ, মহাভাৰত, চানক্য আদি। তেওঁ যোগশাস্ত্ৰ পঢ়ি যোগাভ্যাসো কৰিছিল।

এদিন গুৰু মহেন্দ্ৰ কন্দলীয়ে ছাত্ৰ সকলক জ্ঞানৰ পৰীক্ষা ললে। ছাত্ৰ সকলক প্ৰত্যেককে একোটি কবিতা ৰচনা কৰিবলৈ কলে। বেছি ভাগেই দুই-এশাৰীহে ৰচনা কৰিব পৰিলে- সেয়াও বিশেষ অৰ্থ পূৰ্ণ নহয়। কিন্তু শংকৰ দেৱে অ-কাৰ, ই-কাৰ নোহোকৈ এটি সুন্দৰ অৰ্থ পূৰ্ণ কবিতা লিখি গুৰুক দেখুৱালে। কবিতাটো হ'ল-

কৰতল কমল কমল দল নয়ন।

ভব দব দহন দহন বন শয়ণ।।

নপৰ নপৰ পৰ সতৰত গময়।

সভয় মভয় ভয় সমহৰ যত ভয় ॥

খৰতৰ বৰ শৰ হত দশ বদন ।

খগচৰ নগধৰ ফনধৰ শয়ন ॥

জগদয় মপহৰ ভৱভয় তৰণ ।

পৰ পদ লয়কৰ কমলজ নয়ন ॥

শংকৰ দেৱৰ কবিতা পঢ়ি গুৰু আচৰিত হ'ল । তেওঁ মন্তব্য কৰিলে যে, লোণ-তেল নোহেৰা আঞ্জাৰ যে এনে সোৱাদ হব পাৰে তেওঁ ভাবিবই পৰা নাছিল । শংকৰ দেৱৰ কবিতাৰ অৰ্থই স্বৰ্গ-মৰ্ত্য-পাতাল ভেদ কৰি গৈছে বুলি তেওঁ বখানিলে । যথা সময়ত শংকৰদেৱে শিক্ষা সমাপ্ত কৰিলে । গুৰু দক্ষিণা প্ৰদান কৰি তেওঁ নিজৰ ঘৰলৈ ঘূৰি আহিল । তেওঁ মুঠতে গুৰু ঘৰত দহ বছৰ মান কাল শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিলে ।

শংকৰ দেৱৰ গাহস্থ্য জীৱনঃ কুসুম্বৰ ভূঞা আছিল ভূঞা সকলৰ মূখীয়াল । তেওঁৰ মৃত্যুৰ পাছত এই বাব জয়ন্তা দলৈয়ে বহন কৰিছিল । তেওঁ শংকৰদেৱক এই দায়িত্ব গতাই দিলে । শংকৰদেৱে অতি দক্ষতাৰে সেই দায়িত্ব পালন কৰিলে । ডেকা বয়সতে এই বাব লোৱাৰ বাবে তেওঁক 'ডেকাগিৰি' উপাধি দিছিল ।

সামাজিক কামঃ কছাৰী সকলে আলিপুখুৰীত ভূঞা সকলক বৰ অত্যাচাৰ কৰিছিল । শংকৰদেৱৰ নেতৃত্বত ভূঞা সকলে সেই অত্যাচাৰৰ মোকাবিলা কৰিছিল । কছাৰী সকলৰ অত্যাচাৰৰ বাবেই ভূঞা সকলে আলিপুখুৰী ত্যাগ কৰি বৰদোৱাত স্থায়ী ভাবে থাকিবলৈ লৈছিল । সেই সময়ত টেশ্বুৱানী জানৰ পানীয়ে ভূঞা সকলৰ শস্য পথাৰৰ ব্যাপক অনিষ্ট কৰিছিল । শংকৰ দেৱে ৰাইজৰ শ্ৰমদানৰ সহায়ত জানটো বন্ধা ব্যৱস্থা কৰিলে । উল্লেখযোগ্য যে শংকৰ দেৱে এই জান বন্ধা কাৰ্য শুভ সূচনা কৰিছিল ৰাধিকা নামে এগৰাকী কৈৱত তিৰোতাৰ দ্বাৰা । এই তিৰোতা জনীয়ে হেনো তাইৰ সতীত্বৰ বলত পল এটাৰে এপল পানী কঢ়িয়াই আনি টেশ্বুৱানী জানত ঢালি দিছিল ! শংকৰ দেৱৰ আন এক জনহিতকৰ কাৰ্য হ'ল আকাশী গংগা নিৰ্মান । খৰালি কালত বৰদোৱাত হোৱা পানীৰ অভাৱ দূৰ কৰিবলৈ শংকৰদেৱৰ নেতৃত্বত এই জলাশয়টো নিৰ্মান কৰা হৈছিল । ইয়াৰ ওপৰিও বৰদোৱাত দেৱ মন্দিৰ নিৰ্মান, ফাকুৱা উৎসৱ প্ৰচলন আদি শংকৰদেৱে কৰা অন্যান্য উল্লেখযোগ্য কাম ।

শংকৰদেৱৰ বিবাহঃ একৈশ বছৰ বয়সত শংকৰদেৱে বিয়া কৰায় । তেওঁ পত্নী আছিল হৰিখাঁ বৰভূঞাৰ ৰূপৱতী গুণৱতী কন্যা সূৰ্যৱতী । বিয়াৰ কিছু দিনৰ

পিছত তেওঁলোকৰ মনু নামৰ এটি কন্যা সন্তান জন্ম হয়। দুৰ্ভাগ্য বশতঃ কেচুৱা ন-মহীয়া হোৱা সময়তে সূৰ্যৱতীৰ মৃত্যু হয়। পত্নীৰ মৃত্যুৰ পিছত শংকৰদেৱৰ মনত বৈৰাগ্য ভাব উপজে। সেয়ে অতি কম বয়সতে মনুক হৰি ভূঞা নামে সৎ চৰিত্ৰৰ যুৱক এজনলৈ বিয়া দি শংকৰদেৱ তীৰ্থ যাত্ৰা কৰিবলৈ ওলায়। শংকৰদেৱে প্ৰথম বাৰ তীৰ্থ যাত্ৰাৰ পিছত আত্মীয়-স্বজনৰ অনুৰোধক্ৰমে দ্বিতীয় বাৰ বিয়া কৰায়। তেওঁৰ দ্বিতীয়া পত্নীৰ নাম হ'ল কালিন্দী। কালিন্দীৰ চাৰিটা সন্তান হয়। তেওঁলোক হ'লৰমানন্দ, কমললোচন হৰিচৰণ আৰু কন্যা ৰুক্মিণী।

শংকৰদেৱৰ তীৰ্থযাত্ৰাঃ প্ৰথমা পত্নী বিয়োগৰ পিছতেই শংকৰ দেৱৰ মনত বৈৰাগ্য ভাব ওপজাত প্ৰায় বত্ৰিছ বছৰ বয়সত ১৪৮১ খ্ৰীঃত প্ৰথম বাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণলৈ ওলায়। তেওঁ লগত সঙ্গী হিচাবে ৰামৰায়, মহেন্দ্ৰ কন্দলী, পৰমানন্দ, সৰ্বজয়, বলোৰাম, বৰশ্ৰীৰাম, মুৰাৰি, মুকুন্দ আদি ভক্ত সকল। তেওঁলোকে বাৰ বছৰ কাল ভাৰতৰ বিভিন্ন তীৰ্থ স্থান দৰ্শন কৰিছিল। তীৰ্থ স্থান সমূহ হ'ল- গয়া, কাশী, প্ৰয়াগ, বৃন্দাৱন, মথুৰা, গোকুল, গোবৰ্দ্ধন, কুৰুক্ষেত্ৰ, অযোধ্যা, বৰাহ কুণ্ড, বদৰিকাশ্ৰম, জগন্নাথ সেতুবন্ধ আদি। পুৰী জগন্নাথ ক্ষেত্ৰ তেই ভ্ৰমণৰ সৰ্বহঁতৰ সময় কটাইছিল। বিভিন্ন স্থানত বিভিন্ন সাধু সন্তৰ লগত ধৰ্মীয় আলাপ-আলোচনাত মিলিত হয়। এই আলোচনা বিলাকৰ পৰাই মনত দৃঢ় বিশ্বাস হ'ল যে, অন্য সকলো দেৱ দেৱীৰ পূজা সেৱা বৰ্জন কৰি একান্ত ভক্তি ভাৱে বিষ্ণু কৃষ্ণৰ শৰণ লোৱাটোৱেই হ'ল প্ৰকৃত ধৰ্ম। শেষত ধৰ্ম জীৱন আৰু জগত সম্পৰ্কে এক নতুন যুগোপযোগী দৃষ্টি ভঙ্গী লৈ শংকৰ দেৱ নিজ দেশলৈ ঘূৰি আহিল। ১৫৫০ খ্ৰীঃত পাটবাউসীৰ পৰা শংকৰ দেৱে দ্বিতীয় বাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণলৈ যায়। এই ভ্ৰমণত তেওঁৰ সঙ্গী এশ বিছজন। এই ভ্ৰমণ আছিল মাত্ৰ ছমাহ। এই যাত্ৰাত তেওঁ কেৱল মাত্ৰ জগন্নাথ পুৰীহে দৰ্শন কৰিছিল।

ধৰ্ম প্ৰচাৰক শংকৰদেৱঃ শংকৰদেৱে প্ৰথম তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰি আহি নৱ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম চৰ্চা আৰু প্ৰচাৰ কাৰ্য্যত উঠি পৰি লাগে। ভূঞা সকলে পুনৰ তেওঁক শিৰোমণি ভূঞাৰ পদ লবলৈ কৈছিল। তেওঁ ধৰ্ম চৰ্চাত বাধা আহিব পাৰে বুলি সেই পদ ত্যাগ কৰিলে। পিতৃৰ সৰিয়হ তলিত এটা নাম ঘৰ সজাই হৰি নাম শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তন কৰিবলৈ ধৰিলে। শংকৰদেৱৰ নতুন ধৰ্মটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ নানা ঠাইৰ পৰা জন সোঁত ববলৈ ধৰিলে। এই সময়তে ত্ৰিহটৰ জগদীশ মিশ্ৰ নামৰ ব্ৰাহ্মণ পণ্ডিত এজনে ভাগৱত পুৰাণ এখন আনি শংকৰদেৱক দিলে। ভাগৱত পুৰাণ খন পোৱাত শংকৰদেৱৰ ধৰ্ম প্ৰচাৰত অধিক সুগম হ'ল। তেওঁ দেখুৱা

চিহ্নাত্মক অভিনয়, নামকীৰ্ত্তন, দৌলোৎসৱ আৰু বচনা কৰা ধৰ্ম গ্ৰন্থ আদিয়ে জন সাধাৰনক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ ধৰিলে। কছাৰী সকলৰ উত্থৰ বাঢ়ি যোৱাত শংকৰদেৱে বৰদোৱা ত্যাগ কৰি ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰত থিতাপি লয়। তাতো ডফলা আৰু ভোটৰ উৎপাতত থাকিব নোৱাৰি মাজুলীৰ ধুৱাহাটৰ বেলগুৰিত বসতি কৰিবলৈ লয়। তাতেই মাধৱদেৱৰ সংযোগ ঘটে। শংকৰদেৱৰ এক শৰণ নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ জন প্ৰিয়তা বৃদ্ধি পোৱাত ব্ৰাহ্মণ সকলে তেওঁৰ প্ৰতি খৰ্গহস্ত হ'ল। তেওঁলোকে আহোম ৰজাৰ আগত হকে বিহকে গোচৰ দিলে। আহোম ৰজা চুহুংমংবা দিহিঙ্গীয়া ৰজাই তেওঁক মতাই নি গোচৰৰ উত্তৰ বিচাৰিলে। শংকৰদেৱে যুক্তি পূৰ্ণ ভাৱে তেওঁৰ ধৰ্মমতৰ মূল কথা বুজাই দিয়াত ৰজা সন্তুষ্ট হ'ল। অভিযোগকাৰী কৰ্ম কাণ্ডী ব্ৰাহ্মণ সকলক ৰজাই তিৰস্কাৰ কৰিলে। কিন্তু এবাৰ শংকৰদেৱ আৰু তেওঁৰ অনুগামী সকল আহোম ৰজাৰ ৰোষত পৰিল। হাতী ধৰিব নোৱাৰাৰ বাবে শংকৰদেৱৰ জোঁৱায়েক হৰি ভূঞা আৰু মাধৱদেৱক ধৰি নিলে। হৰি ভূঞাক চাও দাঙৰ হতুৱাই কটাই দুছেও কৰে। কিন্তু মাধৱদেৱ উদাসীন হোৱাৰ বাবে মুকলি কৰি দিলে। ইয়াতে শংকৰদেৱে মনত আঘাট পাই আহোম ৰাজ্য ত্যাগ কৰি কোচ ৰাজ্যত শিষ্য সকলৰ সৈতে প্ৰৱেশ কৰি চুনপোৰা নামে ঠাইত কীৰ্ত্তন ঘৰ সাজি থাকিবলৈ লয়। তাতে থাকোঁতেই গুৰু জনাৰ চিলাৰায় দেৱানৰ সৈতে বিশেষ বন্ধুত্ব হয়। তাতো গুৰু জনা শান্তিৰে থাকিব পৰা নাছিল। কৰ্ম কাণ্ডী ব্ৰাহ্মণ সকলে নৰনাৰায়ণ ৰজাক গোচৰ দিছিল যে, শংকৰদেৱে হিন্দু ধৰ্মৰ বিৰোধীতা কৰি প্ৰজা সকলক বিপথে পৰিচালিত কৰিছে। ফলত গুৰু জনাই আচামী হিচাবে নৰনাৰায়ণৰ ৰাজ সভাত উপস্থিত হ'ব লগা হ'ল। তেওঁৰ বিৰাট ব্যক্তিত্ব গভীৰ পাত্ৰিত্য আৰু উপস্থিত বুদ্ধিৰে ৰজাক মুগ্ধ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেতিয়াৰ পৰা তেওঁ কোচ ৰাজ্যত ধৰ্ম চৰ্চা আৰু প্ৰচাৰ নিবিঘ্নে কৰিবলৈ ৰজাই অনুমতি প্ৰদান কৰিলে। গুৰু জনাই মহাৰাজ নৰনাৰায়ণৰ অনুৰোধ ক্ৰমেই বিন্দাৱনী বস্ত্ৰ তাঁতী কুছিৰ তাঁতী সকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই বিখ্যাত বৃন্দাবনী বস্ত্ৰ ভাগ বৰ্তমান লগুনৰ বিট্ৰিছ মিউজিয়ামত সংৰক্ষিত হৈ আছে। ই দীঘলে ১২০ হাত আৰু পথালিয়ে ৬০ হাত। মহাৰাজ নৰনাৰায়ণৰ অনুৰোধতে ভাগৱত পুৰাণৰ সাৰ সংগ্ৰহ কৰি গুণমালা নামৰ পুথি ৰচনা কৰি শংকৰদেৱে হাতী মাৰি ভূৰুকাত ভৰাইছিল। শেষলৈ মহাৰাজ নৰনাৰায়ণ গুৰু জনাৰ ওচৰত শৰণ লবলৈও বিচাৰিছিল।

শংকৰ দেৱৰ সাহিত্যিক ও অসমীয়া জাতি গঠনত অৱদান : শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ

প্ৰায় ছকুৰি বছৰ জীয়াই আছিল। তেওঁ যথেষ্ট দীঘলীয়া জীৱন কালৰ অধিকাৰী আছিল। শংকৰদেৱৰ সাহিত্যিক জীৱনো যথেষ্ট দীঘলীয়া আৰু ফলপসু আছিল। মহেন্দ্ৰ কন্দলীৰ টোলতে পঢ়ি থকা অৱস্থাতে তেওঁ “কৰতল কমল” শীৰ্ষক কবিতাটো ৰচনা কৰি ভৱিষ্যত সাহিত্যিক জীৱনৰ পৰিচয় দিছিল। প্ৰথম বাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰি আহিয়েই তেওঁ একানপতীয়াকৈ ধৰ্ম চৰ্চা আৰু সাহিত্য চৰ্চাত মনোনিবেশ কৰে। তেওঁ মৃত্যু সময়লৈকে সাহিত্য চৰ্চা অব্যাহত ৰাখে। তাৰে ফলত অসমীয়া সাহিত্যলৈ বিচিত্ৰ আৰু বহুমূলীয়া অবদান আগবঢ়াবলৈ সক্ষম হয়। তেওঁ ৰচনা কৰা সাহিত্য ৰাজীক এনে দৰে ভাগ কৰা হয়-

১) কাব্য : হৰিচন্দ্ৰ উপাখ্যান, ৰুক্মিণী হৰণ কাব্য, বলিচলন, অমৃত মথন, অজামিল উপাখ্যান আৰু কুৰুক্ষেত্ৰ।

২) ভক্তিতত্ত্ব প্ৰকাশ গ্ৰন্থ : ভক্তি প্ৰদীপ, ভক্তি ৰত্নাকৰ, নিমি-নৱসিদ্ধ সংবাদ আৰু অনাদি পাতন।

৩) অনুবাদমূলক : ভাগৱতৰ ১ম, ২য়, ৬ ঠ (অজামিল উপাখ্যান মাত্ৰ) ৮ ম (বলিচলন, অমৃত মথন) ১০ ম, ১১ শ স্কন্ধ আৰু উত্তৰা কাণ্ড ৰামায়ণ।

৪) অংকীয়া নাট : ১) পত্নী প্ৰসাদ ২) কালিয়-দমন ৩) কেলিগোপাল ৪) ৰুক্মিণী হৰণ ৫) পাৰিজাত হৰণ ৬) ৰাম বিজয়

৫) গীত : ১) বৰগীত ২) ভটিমা ৩) টোটয় আৰু চপয়।

৬) নাম-প্ৰসঙ্গ : ১) কীৰ্তন ২) গুণমালা।

অসমীয়া জাতি গঠনত শংকৰ দেৱৰ দ্বাৰা প্ৰচাৰিত নৱ বৈষ্ণৱ ভক্তি ধৰ্মও আছিল এটা শক্তি শালি কাৰক। শংকৰদেৱৰ সময়ত অসমত ভালেমান সৰু সৰু জন-জাতিৰ ৰাজ্য আছিল। আহোম, কছাৰী, চুতীয়া আৰু কোচ ৰজাৰ শাসন চলিছিল। তেওঁলোকে বিভিন্ন দেৱ দেৱী পূজা কৰিছিল আৰু পৰস্পৰ বিছিন্ন ভাৱে বাস কৰিছিল। এনে পৰিস্থিতিত এখন ঐক্যবদ্ধ বহল সমাজ গঠনৰ বাবে উপযোগী নাছিল। শংকৰ দেৱে আহোম আৰু কোচ ৰাজ্যত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰি ৰাজনৈতিক ভাৱে বিভিন্ন জন সাধাৰণক একতাৰ ডোঁলেৰে বান্ধি পেলাইছিল। বিভিন্ন দেৱ-দেৱী পূজা অৰ্চনা কৰাৰ পৰিবৰ্তে “এক দেৱ এক সেৱ” নীতি প্ৰৱৰ্ত্তন কৰি এক বৃহত্তৰ সমাজ জীৱনৰ ভেটি প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। শংকৰদেৱে সকলো শ্ৰেণীলোকৰ মাজত যেনে- আহোম, কছাৰী, খাছী, গাৰো, মিৰি, কোচ, ম্লেচ্ছ, যৱন আদিৰ মাজত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিছিল।

নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ বৈশিষ্ট্য : শংকৰদেৱে প্ৰচাৰ কৰা ধৰ্মটোৰ নাম হ’ল নৱ বৈষ্ণৱ

ধৰ্ম বা “এক শৰণ হৰি নাম ধৰ্ম” বা ভাগৱতী ধৰ্ম বা মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম। নাম বেলেগ বেলেগ হলেও অৰ্থ একেই। এই ধৰ্মটোৰ মূল বৈশিষ্ট কেইটা মান উল্লেখ কৰা হ’ল।

১) ভক্তিৰ ক্ষেত্ৰত কোনো জাত পাত বিচাৰ নাই। ব্ৰাহ্মন চাণ্ডাল সকলোৰে ঈশ্বৰ উপাসনাৰ ক্ষেত্ৰত সমান অধিকাৰ।

২) নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মূল গ্ৰন্থ হ’ল ভাগৱত পুৰাণ।

৩) ঈশ্বৰক ন-বিধ ভক্তিয়ে উপাসনা কৰিব পাৰি। ইয়াৰ ভিতৰত শ্ৰৱন আৰু কীৰ্তনেই হ’ল শ্ৰেষ্ঠ উপায়।

৪) নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্ম একেশ্বৰবাদী। কৃষ্ণ বা বিষ্ণুৱেই হ’ল এই ধৰ্মৰ প্ৰধান উপাস্য দেৱতা। অৱশ্যে আন দেৱ দেৱীৰ অস্তিত্বও এই ধৰ্মত ঘূনা কৰা হোৱা নাই। কিন্তু মূল দেৱতা কৃষ্ণ বা বিষ্ণুৰ উপাসনা কৰিলেই বাকী দেৱ-দেৱী সকল নিজেই নিজে সন্তুষ্ট হয় বুলি এই ধৰ্মই মত পোষণ কৰে।

৫) ঈশ্বৰক লাভ কৰিবলৈ যাগ-যজ্ঞ, বলি বিধান, দান, ব্ৰত, তীৰ্থ-যাত্ৰা, তপস্যা আদিৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। পৱিত্ৰ অন্তৰৰ ভক্তিৰ দ্বাৰাহে ঈশ্বৰক লাভ কৰিব পাৰি।

৬) ঈশ্বৰ উপাসনাৰ লগে লগে অহিংসা, দয়া, প্ৰেম, সাম্য আদি মানবীয় প্ৰবৃত্তিবোৰৰ কৰ্মনৰ ওপৰতো এই ধৰ্মই গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

শংকৰদেৱৰ মহা প্ৰয়ান : শংকৰদেৱে জীৱনৰ শেষ কালত পাট বাউসী এৰি কোচবেহাৰলৈ যায়। তেওঁ যোৱাৰ আগতে প্ৰিয়-শিষ্য মাধৱ দেৱক তেওঁৰ ধৰ্মৰ উত্তৰাধিকাৰী মনোনীত কৰি যায়। মহাৰাজ নৰনাৰায়ণে তেওঁক অধিক শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। ধৰ্ম চৰ্চাৰ বাবে নামঘৰ মনিকূট আদি সজাই দিছিল। শংকৰদেৱে প্ৰায়েই ৰজাৰ ৰাজ সভালৈ গৈ ধৰ্ম কথা, কৃষ্ণ কথা আদি সুন্দৰ ব্যাখ্যা কৰিছিল। এইবোৰ শুনি ৰজা আৰু সভাসদ আটায়ে মুগ্ধ হৈছিল। মহাপুৰুষ জনাৰ আয়ুস টুটিল। সোঁ হাতৰ বুঢ়া আঙুলিত এটা বিষাক্ত ফোঁহা ওলাল। তাৰ বিষটে জ্বৰ উঠিল আৰু সেই জ্বৰতে ১৫৬৮ খৃঃৰ চেপ্তেম্বৰ মাহত ১২০ বছৰ বয়সত ইহলীলা ত্যাগ কৰে। মহাৰাজ নৰনাৰায়ণ আৰু ভাতৃ চিলাৰায়ৰ শ্ৰদ্ধা ভক্তিত মৃতদেহ জেষ্ঠ পুত্ৰ ৰামানন্দই তোৰছা নদীৰ পাৰত ৰাজ দৰবাৰ পৰা অনা চন্দন কাঠ, ঘিউ, ধূনা আদিৰে সৎকাৰ কৰিলে। মহাপুৰুষ জনাৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পাই মাধৱ দেৱ প্ৰমুখ্যে শিষ্য সকল শোকত প্ৰিয়মান হ’ল।

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ

মাধৱদেৱৰ জন্ম আৰু বাল্য কালঃ ১৪৮৯ চন (১৪১১ শক) জ্যৈষ্ঠ মাহত কৃষ্ণা প্ৰতিপদ তিথিত মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱ লখিমপুৰ জিলাৰ নাৰায়নপুৰৰ বৰবালি গাঁৱৰ হৰিশিঙা বৰা উজিৰ টোলত জন্ম হয়। মাধৱদেৱৰ পিতৃৰ নাম গোবিন্দ গিৰি আৰু মাতৃৰ নাম মনোৰমা। মাধৱদেৱৰ মাতৃ মনোৰমা গোবিন্দ গিৰিৰ দ্বিতীয় পত্নী। এওঁলোক কায়স্থ সম্প্ৰদায় লোক আছিল। গোবিন্দ গিৰি কোচবেহাৰৰ পশ্চিম অঞ্চলৰ বগুকাৰ লোক আছিল। তেওঁৰ প্ৰথমা পত্নী অনুচিতাৰ অকাল বিয়োগ হোৱাত মনলৈ অশান্তি অহাত সেই দেশ ত্যাগ কৰি অসমলৈ আহি আলি পুখুৰী পায়হি। তাতে শংকদেৱৰ পিতৃকুসুম্ভৰে নিজ পৰিয়ালৰ এটি কন্যা মনোৰমাক বিয়া দিয়ে। ইয়াৰ পাছত গোবিন্দ গিৰিয়ে মনোৰমাক লগত লৈ উজাই আহি আহোম ৰজাৰ বিষয়া হৰিশিঙা বৰাক পায়। তেওঁ নাৰায়নপুৰৰ বৰ বালিৰ গাঁৱৰ নিজৰ টোললৈ লৈ গ'ল। তাতে তেওঁ আৰু মনোৰমাক অতি যতনেৰে ৰাখিলে। হৰিশিঙা বৰা টোলতেই মাধৱদেৱৰ জন্ম হয়। জন্মৰ কেইদিন মানৰ পিছতেই গৰলা বাঢ়েৰ দ্বাৰা জন্ম-লগ্ন চোৱালে। লৰাটি তীক্ষ্ণ বুদ্ধি হ'ব। তেওঁ লৰাটোৰ নাম ৰাখিলে মাধৱ আৰু গুপ্ত নাম ৰত্নগিৰি। মাধৱ জন্ম হোৱাৰ পৰাই টোলৰ চাৰিও ফালে জয় জয় ময় ময় হবলৈ ধৰিলে। সৰুতেই তেওঁৰ চেহেৰা, বুদ্ধি বল বিক্ৰম দেখি সকলোৱে কবলৈ ধৰিলে যে এওঁ এজন অৱতাৰী পুৰুষ হ'ব। হৰিশিঙা বৰাই মাধৱক সাক্ষাৎ ভগবান বুলিয়েই ভাবিছিল। মাধৱৰ পিতৃ বৰ নিতী নিয়ম মনা ব্যক্তি আছিল। সেই বাবে উজিৰ টোলত নিতী নিয়ম মানি চলিব নোৱাৰা বাবে লেতেকু পুখুৰীৰ পাৰতে এটি খেৰ বাহঁৰ ঘৰ সাজি তিনিওটি থকা ব্যৱস্থা কৰিছিল।

এনেদৰে কিছুদিন কটোৱাত তেওঁলোকৰ অভাৱ অনাতনে দেখা দিলে। তেতিয়া তেওঁলোকে সেই ঠাই ত্যাগ কৰি ঘাগৰৰ পাৰৰ ঘাগৰী মাজীৰ ঘৰ পালেহি। তিনিও মাজীৰ ঘৰতে কিছুদিন সুখে শান্তিৰে থাকিল। এনেতে মনোৰমাৰ গৰ্ভত এটি কন্যা সন্তানৰ জন্ম হয়। ঘাগৰী মাজীয়ে ইয়াতে কিছু বছৰ থাকি খেতি খোলা কৰি টকা পইচা সংগ্ৰহ কৰিবলৈ কয়। তেনেদৰে কিছুদিন যোৱাৰ পাছত গোবিন্দ গিৰিয়ে মাজীক কলে যে, উৰুসী ডাঙৰ হ'ল। এওঁকো বিয়া দিবৰ বয়স হ'ল। গতিকে আমি অন্যঠাইলৈ যাওঁ। ইয়াতো ভালে মান দিন হ'ল।

গোবিন্দ গিৰিৰ কথা শুনি মাজীয়ে কেউটিকে অতি দুখ মনেৰে বিদায় দিলে। তেওঁলোক আহি ভাণ্ডাৰী ডুবী পালেহি তাতে শংকৰদেৱৰ প্ৰিয় শিষ্য ৰাম দাসক লগ পালে। তেওঁ লগত আলোচনাৰ পাছত একে কুলৰে বুলি জানিব পাৰিলে। তেওঁ ওচৰতে ভাণ্ডাৰী ডুবীতে ঘৰ এটা সাজি তেওঁলোক থাকিবলৈ ললে। পিছত উৰ্বসীক ৰাম দাসলৈ বিয়া দিলে। তাতে কিছু দিন থকাৰ পাছত আই মনোৰমাক জী-জোঁৱাই ঘৰত ৰাখি গোবিন্দগিৰি আৰু মাধৱ বগুকা লৈ যাত্ৰা কৰিলে।

মাধৱদেৱৰ শিক্ষা: গোবিন্দ গিৰি আৰু মাধৱদেৱ দুয়োজন বগুকালৈ গৈ তেওঁক বৰ পুত্ৰ দামোদৰৰ লগত চিনা পৰিচয় কৰাই দিলে। দামোদৰেও বৰ ভাল পালে তেওঁ ভায়েকক লগ পায়। ইয়াৰ পিছতেই মাধৱদেৱক শিক্ষা দীক্ষাৰ কাৰণে গুৰু ওচৰত দিলে। গুৰুৰ অধীনত মাধৱদেৱ তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ কাৰণে অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে সকলো শাস্ত্ৰতে নিপুন হৈ কায়স্থলি বিদ্যাও আয়ত্ব কৰি ককায়েক আৰু নবৌৰেকৰ অতি প্ৰিয় পাত্ৰ হৈছিল।

পিতৃ বিয়োগ আৰু পুনৰ নিজ মাতৃৰ ওচৰলৈ আগমন: গোবিন্দগিৰি আৰু সৰু পুত্ৰ মাধৱ ককায়েকৰ ওচৰৰ পৰা বিদায়লৈ মাকৰ ওচৰলৈ অহাৰ আগতেই গোবিন্দ গিৰিৰ হঠাৎ পৰলোক হয়। দুয়ো ককাই ভাইয়ে মিলি পিতৃৰ শ্ৰাদ্ধ কৰিলে। ককায়েকৰ হাতত ধন বিত নাছিল যদিও মাধৱে বৰ কৌশলেৰে পিতৃ শ্ৰাদ্ধ কৰিলে। মাধৱৰ বুদ্ধিত সকলো মুগ্ধ হ'ল। কিছু দিন থকাৰ পাছত মাধৱৰ নিজৰ মাকলৈ মনত পৰিল। তেওঁ মাকৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ওলাল। মাধৱক ককায়েক বৌৰেকেও আনন্দ মনেৰে ধুৱা হাতলৈ অহা নাৱত তুলি দিলে। নাৱত আহি থাকোতে বাটতে হীৰালাল মুদৈয়ে তেওঁক চিনি পায় মাকৰ টান নৰীয়া, খৰকৈ গলেহে মাকক দেখা পাবা বুলি কলে। তেওঁ মনতে ভাবিলে পিতৃও চলিল। এতিয়া মাতৃকো দেখা নাপাম বুলি ভাবি মনতে মাকৰ আৰোগ্য কামনা কৰি অহা দুৰ্গা পূজাত এহাল বগা পাঠা দি, বুলি গোঁসানীলৈ উচ্চগা কৰিলে। ভাণ্ডাৰী ডুবী নাও আহি পোৱাৰ লগে লগে তেওঁ মাকৰ ওচৰলৈ গৈ দেখে যে মাক আৰোগ্য হৈছে। পিছত দেউতাকৰ মৃত্যুৰ খবৰ মাকক দিলে। মাকে কান্দি-কাতি ব্যাকুল হ'ল আৰু লগে লগে থাক মনি হাতৰ পৰা খুলি কাপোৰ কানি তিয়াই শুদ্ধ হৈ ৰাজ কৰ্ম কৰি উদ্ধাৰ হ'ল। ইয়াৰ পিছতেই মাধৱৰ বিয়াৰ সময় অহাত নেগেৰি টিঙৰ ওচৰৰ এজনী ছোৱালী জোৰোণ পিন্ধাই বিয়াৰ ঠিক কৰি থলে। দুৰ্গা পূজাৰ সময় আহিল। মাধৱে বৈনায়ক ৰামদাসক বজাৰৰ পৰা এহাল বগা পাঠা

কিনি আনিবলৈ টকা দিলে। মাধৱৰ কথা শুনি ৰাম দাস মহা বিপদত পৰিল। কিয়নো ৰামদাসে শংকৰদেৱৰ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি ঈশ্বৰৰ বাহিৰে অন্য দেৱ দেৱী লৈ অনিচ্ছা হৈ পৰিছে। উপায়ন্ত হৈ ৰামদাস শংকৰ গুৰু ওচৰলৈ যাত্ৰা কৰিলে। ধূৱা হাটত শংকৰ মাধৱ মিলনঃ বেপাৰৰ পৰা ঘূৰি আহি মাধৱদেৱে ছাগলী নেদেখি বৈন্যৈকক বেয়াকৈ কলে যে বুদ্ধিত পাগল বিহানে টকা দিলো নানিলি ছাগল। ৰাম দাসৰো খং উঠিল, লগতে কলে যে, এই জন্মত যাক বলি দিবা অহা জন্মত সি তোমাক বলি দিব। গতিকে বলি দি কিয় নৰকত পৰা। মোৰ আগতহে ইমান খং দেখুৱাইছা। তেৰাৰ আগত লেতু সেতু হবা। এই দৰে দুয়ো বাক বিতণ্ডা কৰি শংকৰদেৱৰ ওচৰলৈ দুয়ো যোৱা সিদ্ধান্ত কৰিলে। পিছ দিনা ৰাতিপুৱা দুয়ো স্নান আৰু ভোজন কৰি শংকৰদেৱৰ ওচৰলৈ যাত্ৰা কৰিলে। শংকৰদেৱে পুৱা নাম কীৰ্ত্তন আদায় কৰি কৃষ্ণ কথা চিন্তা কৰি বাৰাণ্ডাতে বহি আছে। এনেতে ৰাম দাস আৰু মাধৱদেৱ দুয়োশংকৰদেৱৰ ওচৰ পালেগৈ। তেওঁলোক দুয়ো দুৰৰ পৰাই শংকৰদেৱৰ সূৰ্য্য সদৃশ জ্যোতি, গৌৰবৰ্ণ কলবৰ, নীলবৰ্ণ কেশ, কৰ্ণত মকৰ কুণ্ডল, চাৰু উজ্জাৰিত, পদ্মলোচন সদৃশ আয়ত আদি ৰূপ দেখিয়েই মাধৱৰ শৰীৰ সিহঁৰি উঠিল। প্ৰথম দেখাতেই মাধৱক লোক চুম্বকে আকৰ্ষণ কৰাৰ দৰে শৰীৰৰ সমগ্ৰহ স্বত্তা আকৰ্ষণ কৰিলে।

ৰামদাস আৰু মাধৱ শংকৰদেৱৰ ওচৰ পালে দুয়ো দণ্ডৱত প্ৰণাম কৰিলে। দুয়োকে বহিবলৈ দি শংকৰদেৱে সুধিলে এওঁ কোন? ৰামদাসে হাতজোৰ কৰি কলে, বাপ এওঁ গোবিন্দ গিৰিৰ পুত্ৰ মাধৱ আৰু মোৰ জেঠেৰী। তেওঁৰ ওচৰলৈ অহাৰ সকাম সোধাত ৰাম দাসে উত্তৰ দিলে, বাপ এওঁ দুৰ্গা পূজাৰ বলিৰ কাৰণে এজোৰ পাঠা কিনিবলৈ কৈছিল। মই কিনা নাছিলো, কৈছিলো বলি বিধান অনুচিত। তেতিয়া মোক খং কৰি বহুতো যুক্তি বলি দানৰ সম্পৰ্কে দিলে। মই নিজে নোৱাৰি আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছো। শংকৰদেৱে তেওঁলোক অহাৰ কাৰণ বুজি পায় মাধৱক ভাগৱতৰ পদ গাই ভক্তি ধৰ্ম আৰু নিবৃত্তি মাগিৰ কথা কলে। মাধৱেও যুক্তি দেখুৱাই নানা তন্ত্ৰ শাস্ত্ৰৰ শ্লোক মাতি প্ৰবৃত্তি মাগৰ শ্ৰেষ্ঠতা দেখুৱালে। শংকৰদেৱে ভক্তি ধৰ্মৰ কথা ভাগৱতৰ পদ উল্লেখ কৰি নিবৃত্তি মাগৰ যুক্তি দিলে। ইপিনে মাধৱদেৱে তৰ্ক, ন্যায় শাস্ত্ৰৰ মত দাঙি ধৰিলে। মাধৱদেৱৰ সকলো যুক্তি শংকৰদেৱে খণ্ডন কৰে। দুয়ো পণ্ডিতে প্ৰবৃত্তি আৰু নিবৃত্তি পথত কোনটো সুগম কোনটো দুৰ্গম দুয়ো পক্ষই তৰ্ক বাদ কৰি কোনো পক্ষই নোৱাৰিলে জয় লাভ কৰিব। শেষত মাধৱদেৱে মহৰ্ষি ব্যাসৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰিলে। অন্তত শংকৰদেৱে

ভাগৱতৰ মূল তথ্যৰ শ্লোক মাতি নিবৃতি পথ আৰু ভক্তি মাগৰ শ্ৰেষ্ঠতা প্ৰমাণ কৰিলে আৰু কলে যে “গছৰ শিপাত পানী দিলে পাত, ফুল আৰু ফল আদি সকলোৱে পায়। ডাল পাত আদিত পানী সিঁচি দিলে যদি শিপাত নিদিয়ৈ তেতিয়া ডাল, পাত আদি কেতিয়াও তৃপ্তি নহয়। ক্ষুদ্ৰাত্মৰ জনে যদি অন্ন নাখায়, পিন্ধে বস্ত্ৰ অলংকাৰ তেন্তে ইন্দ্ৰিয় বিলাকে তৃপ্তি নাপায়। সেই দৰে কৃষ্ণক পূজিলে হয় সকলোকে পূজা, পৃথকে পৃথকে পূজিলে কোনেও নলয় পূজা”।

শংকৰদেৱৰ যুক্তিত মাধৱদেৱ নিমাত হ’ল। মাধৱদেৱে নিজৰ যুক্তি এৰি শংকৰদেৱৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰৰ্থনা মাগি পুনৰ সেৱা কৰিলে। তেতিয়া শংকৰদেৱে মাধৱদেৱক কলে তুমি এবাৰ সেৱা কৰাৰ পিছত পুনৰ কিয় আকৌ সেৱা কৰিলা। মাধৱে হাত জোৰ কৰি কলে, মোৰ ভুল আপোনাৰ ওচৰত ধৰা পৰিল। মোক ক্ষমা কৰক। ইয়াৰ পাছত দুয়ো ঘৰ মূৰা হ’ল। বাটত আহোতে মাধৱদেৱে ৰামদাসক কলে, আজি তোমাৰ পৰাই মোৰ জ্ঞানৰ চকু মুকলি হ’ল। মই আজিহে প্ৰকৃত পথৰ সন্ধান পলো। পিছ দিনা পুৱাই স্নান আদি কৰি গুৱা-পান, মাহ প্ৰসাদ আদি দি মাধৱে শংকৰদেৱৰ ওচৰত শৰণ ললে।

মাধৱ আৰু শংকৰদেৱৰ মিলন দেখাত অমিল হলেও প্ৰকৃততে আৱশ্যকীয় আছিল। কাৰণ দুটা পৃথক ধৰ্ম্মাৱলী দুজন পণ্ডিত পুৰুষ এটা বিন্দুতে মিলি যোৱাতো এক অপূৰণীয় অভাৱ দুৰ হ’ল। দুয়োৰো মিলনেই অসমৰ বৈষ্ণৱ জগতলৈ আনিলে এক নতুন শক্তি। এই অপূৰণ শক্তিয়ে সমাজ, সাহিত্য, শিক্ষা, সংস্কৃতিলৈ আনিলে নতুন জীৱন। পণ্ডিত সকলে শংকৰ মাধৱৰ এই মহা মিলনক আখ্যা দিছে “মনি কাঞ্চন” মহা মিলন।

মাধৱদেৱৰ গুৰু সেৱাঃ মাধৱদেৱৰ আৰ্হি গুৰুসেৱক আছিল। তেওঁ সদায় পুৱা সোনকালে উঠি শংকৰদেৱৰ ঘৰলৈ আহি গুৰুজনাৰ বাবে দাঁতোন, খৰিকা, তেল, পীৰাআদি গা-ধোৱা সজুলি সমূহ যতনাই থৈ, নিজে ঘৰত গৈ গা-ধুই আহেগৈ। পুনৰ গুৰু জনাই স্নান কৰিবলৈ তপত পানী, চুৰিয়া, গামোচা দিয়ে হি। গুৰুজনাই বহি ঈশ্বৰ চৰ্চা কৰিবৰ নিমিত্তে কঠ পাৰি দিয়ে, তাৰ পাছত কীৰ্ত্তন ঘৰত বহি গুৰুজনাৰে সৈতে নাম প্ৰসঙ্গ কৰে। ভোজনৰ বাবে কাঁহি পীৰা আদিও যতন কৰি দিয়ে। ভোজনৰ পাছত খাবলৈ মুহুৰি যোগায়। বিশ্রামৰ নিমিত্তে গুৰুজন শয়্যাত পৰে। তেতিয়া তেওঁ গুৰুজনক সেৱা কৰি ভোজনৰ নিমিত্তে তেওঁনিজৰ ঘৰলৈ যায়। ভোজন কৰি মাধৱে গুৰু জনাক শয়্যাতে পায়হি।

তীৰ্থলৈ যাওঁতে পথত শংকৰদেৱক যি গুৰুসেৱা কৰিছিল বিস্ময় মানিব

লাগে। প্ৰতি দিন শংকৰদেৱ যি স্থানত নিশা থাকে তাত মাধৱদেৱে ঠাই পৰিস্কাৰ কৰি আসন বসনৰ আল ধৰে। ভোজনৰ সকলো দ্ৰব্য প্ৰস্তুত কৰি দি গুৰুৰু শূৱাই গুৰুৰ পাৰত তেল খাৰনি ঘহি দি গুৰুৰ টোপনি আহিলেহে নিজে স্নান, ভোজন কৰি শয়ন কৰে। পথত যাওঁতে এদিন নিশা শংকৰদেৱৰ শৰীৰত শীত লগাত তেওঁ মাধৱক কলে, তুমি আমি একাত্ৰ শয়ন কৰো আহা। মাধৱে এনে কথা শুনি আচৰিত হ'ল আৰু কলে, এনে কথা নকব। আমি আপোনাৰ সমপাত্ৰ নহওঁ। হাঁহি মাৰি শংকৰদেৱে কলে বঢ়াৰ-পো তোমাৰ আমাৰ ভিন্নতা নাই। একো সংশয় কৰিব নালাগে। মাধৱদেৱে সদায় গুৰু সেৱা কৰি ভোজনৰ বাবে নিজৰ ঘৰলৈ গুচি যায়। এই কথা গুৰুজনাক আই গৰাকীয়ে বৰ বেয়া পায়। এদিন গুৰুজনাক আই গৰাকীয়ে কলে মাধৱক কব ছোন আমাৰ ইয়াতে ভোজন গ্ৰহণ কৰি যাব। এই কথা শুনি শংকৰদেৱে কলে, তুমি কৈছা যেতিয়া মই কম বাক, কিন্তু অলপ ঘট মট হব যেন পাইছো। শংকৰদেৱে মাধৱক কৈছিল, বঢ়াৰপো আইয়ে ভোজন গ্ৰহণ কৰিবলৈ কৈছে। মাধৱদেৱে কলে, ভোজন গ্ৰহণ কৰাত আমাৰ আপত্তি নাই। কিন্তু ভিতৰখন এবাৰ চাই লব লাগিব। শংকৰদেৱে এই কথাত অলপ হাঁহিমাৰি মান্তি হ'ল। মাধৱদেৱ ভিতৰ সোমাল। ঘৰৰ ভিতৰত সোমালে দেখিলে যে, ঘৰৰ এচুকত পূজাৰ নিমিত্তে গনেশ মূৰ্ত্তিৰে ঘট-পট পতা আছে। মাধৱদেৱে এই কাৰ্য দেখি অতি আশ্চৰ্য্য হৈ গুৰু পত্নীক কলে 'আই' এইটো কি অদ্ভুত। আপুনি দেখোন ঘট-পট পাতি পূজা কৰে। গুৰু পত্নীয়ে লাহেকৈ কলে, মোৰ ল'ৰা ছোৱালী কেইটা আছে। সিহঁতৰ কেতিয়াবা অথন্তৰ হব পাৰে বুলি মই তাতে অলপ পূজা সেৱা কৰো। আপোনাৰ স্বামীয়ে আনক অন্য দেৱতা পূজাৰ পৰা আঁতৰাই একমাত্ৰ পৰমেশ্বৰৰ নাম ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিছে। লক্ষ লক্ষ লোকে তেখেতে প্ৰচাৰিত নাম ধৰ্ম ধৰি গুৰু মানিছে। আপুনি তেনে এজন মহানৰ পত্নী হৈ এনে কাম কৰিছে। মাধৱদেৱৰ সকলো কথা বুজি পায় তেতিয়াই ঘট পট আঁতৰাই ঘৰ দুৱাৰ মটি চৰু চাফা কৰি পৰিস্কাৰ হ'লতহে মাধৱদেৱে শংকৰদেৱৰ ঘৰত ভোজন কৰিলে।

আন এদিনৰ কথা শংকৰদেৱৰ কন্যা ৰুক্মিনী বিয়া দিবৰ সময় হল। আইয়ে গুৰু জনাক কলে আমাৰ কন্যাক দেখোন মাধৱকে বিয়া দিব পৰা যায়। শুধি চাব চোন মান্তি হয় বা। মাধৱদেৱ অহাত শংকৰদেৱে কলে বঢ়াৰ পো কথা এষাৰ সোধা হব ৰাখিৰানে? মাধৱদেৱে তৎক্ষণিক উত্তৰ দিলে বাপ আপুনি যি কথা সুধিব বিচাৰিছে তাৰ বাদে অন্য কথা কওঁক।। মই এই কথা ৰাখিব নোৱাৰিম।

শংকৰদেৱে ক'ল “গৰ বান্ধি যুজিলে ভাল, শত্ৰু লৈ ভয় নাথাকে। মাধৱে অতি নম্ৰ ভাৱে উত্তৰ দিলে, “গৰ বান্ধি যুজিলে বখী আৰু গড় নবন্ধাকৈ বুজাজন মহাৰথী”। এই কথা শুনি শংকৰদেৱে আচৰিত হৈ কলে, “তুমি কাৰ বলত এনেকৈ কৈছা।” সুচতুৰ মাধৱদেৱে উত্তৰ দিলে, “বাপ আপোনাৰ পদ-ধূলাৰ প্ৰসাদত। শ্ৰী চৰণৰ প্ৰসাদৰ বাহিৰে মোৰ আন বীৰ্য্য একো নাই।” অলপ থমকি বৈ মাধৱদেৱক কলে বঢ়াৰ পো মই তোমাক আগতে লগ পোৱা হলে এই গৃহাশ্ৰমৰ ভিতৰলৈ নগলোঁহেঁতেন। এতিয়াও তোমাক কওঁ যে মই ইয়াৰ পৰা বাজ হৈ যোৱা হব।

তীৰ্থ যাত্ৰা ও মাধৱদেৱৰ ধৰ্ম প্ৰচাৰঃ শংকৰদেৱৰ মৃত্যুৰ পাছত মাধৱদেৱৰ ওপৰত বহুত দায়িত্ব আহি পৰিছিল। সেই কাৰণে মাধৱে পাট বাউসীত আছিল। তাৰ পাছত গুৰু পত্নীৰ অনুৰোধ ক্ৰমে সুন্দৰী দিয়াত থাকিল। তাত মাধৱদেৱে নামঘৰ মনিকোট সাজি ললে। নিজকে ধৰ্ম প্ৰচাৰত আত্মনিয়োগ কৰি সদায় পুৰা গধূলি নাম প্ৰসঙ্গ কৰি ভকত সকলক মনোনিবেশ কৰিছিল। সেই সময়তে তেওঁ সাহিত্য চৰ্চ্চাত আত্মনিয়োগ কৰি চোৰ ধৰা, বাস ধুমুৰা আদি কেইবাখনো নাচ লিখিছিল। পাট বাউসীত থাকিয়েই তেওঁ কেইবাখনো ধৰ্ম গ্ৰন্থ, গীত আদি ৰচনা কৰিছিল। সুন্দৰীদিয়াত থাকোতে মাধৱদেৱে ভকত সকলৰ সৈতে হৰি কীৰ্ত্তন কৰি ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিছিল। ভবানীপুৰ কালজাবলৈ গৈ তাত থাকি ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰি নাম ধৰ্মৰ প্ৰকৃত উদ্দেশ্য বৰ্ণনা কৰিছিল। মাধৱদেৱে উজনিৰ পৰা অহা বংশী গোপালক উজনি অসমত গুৰু ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবৰ কাৰণে দায়িত্ব দিলে। ধৰ্ম্মীয় মূল নীতিৰ ক্ষেত্ৰত মাধৱদেৱ কঠোৰ আছিল। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে পৰীক্ষা কৰিহে ধৰ্ম বস্তু দিছিল।

মাধৱদেৱে গুৰু জনাৰ লগত ছকুৰি ভকতৰ সৈতে স্নান কৰি তীৰ্থ ভ্ৰমণলৈ যাত্ৰা কৰিছিল। তীৰ্থ ভ্ৰমণৰ কালছোৱাত মাধৱদেৱৰ গুৰু ভক্তিয়ে সকলোকে তৰু মনালে। প্ৰতিদিনে ৰাতি য'তে থাকে মাধৱদেৱে থকা ঠাই পৰিস্কাৰ কৰি, ভোজনৰ ব্যৱস্থা কৰি, শয্যাৰ যোগান ধৰি শয়ন কৰাই শ্ৰদ্ধা ভক্তি কৰিহে নিজে খোৱা লোৱা ব্যৱস্থা কৰে। গুৰু জনাৰ লগতে ছয় মাহ কাল ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন তীৰ্থ সমূহ পৰ্য্যবেক্ষণ কৰি নানা ধৰ্মীয় শাস্ত্ৰ সমূহ অধ্যয়ন কৰিছিল। বহুজন সংস্কৃত পণ্ডিতৰ লগত সাহিত্য চৰ্চ্চা কৰিছিল।

মাধৱদেৱৰ ৰচনাৱলীঃ শংকৰদেৱৰ নিৰ্দেশ মতে মাধৱদেৱে গীতা, ভাগৱত, বেদ, উপনিষদ, পুৰাণ আদি শাস্ত্ৰ সমূহৰ মূল তথ্যখিনি সামৰি উৎকৃষ্ট পুথি

নামঘোষা ৰচনা কৰিলে। নামঘোষা বিশ্বৰ গ্ৰন্থবোৰৰ ভিতৰতে অন্যতম। বিভিন্ন সংস্কৃত সাহিত্যৰ পৰা আহৰণ কৰা আৰু সহজে বোধগম্য হোৱাকৈ নাম ঘোষা ৰচনা কৰিলে। মাধৱদেৱৰ ঘোষাখন বিশ্বৰ শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম গ্ৰন্থই নহয়, বিশ্ব সাহিত্যৰ এক অমূল্য গ্ৰন্থ। ইয়াৰ পাছতে “জন্মৰ বহস্য” নামৰ গ্ৰন্থখন ৰচনা কৰিলে। য’ত পৰমেশ্বৰৰ সৃষ্টিৰ, লয় আদি সকলো দিশ সামৰি লিপি বদ্ধ কৰিছে যাতে সাধাৰণ মানুহে সহজে বুজি পায়।

মাধৱদেৱৰ দ্বাৰা ৰচিত পুথি সমূহ যেনে আদি কাণ্ড ৰামায়ণ, অৰ্জুন ভজন, চোৰ ধৰা, পিম্পৰা গুচোৱা, নাম মালিকা, জন্ম বহস্য, ভূমিলেটোৱা, ভোজন বেহাৰ, ৰাজসূয় কাব্য, ভক্তি ৰত্নাৱলী আদি। সৰ্ব গুণী মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ এজন কবি, নাট্যকাৰ শাস্ত্ৰকাৰ, সু-গায়ক, গীতিকাৰ আৰু সু-নিপুন অভিনেতা আছিল। ‘মাধৱদেৱে ৰচনা কৰা নাটক সমূহক বুমুৰা বোলা হয়। শিশু কৃষ্ণক মূল চৰিত্ৰ হিচাপে লৈ তেওঁ সৰহ ভাগ নাটক ৰচনা কৰিছিল। চোৰ ধৰা, দধিমথন, ভূমিলেটোৱা, ভোজন বেহাৰ, পিম্পৰা গোচোৱা, ৰাস বুমুৰা, ভূষণ হৰণ, কোটোৰা খেল, ব্ৰহ্মমোহন আদি তেওঁ ৰচিত বুমুৰা। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ আদেশ ক্ৰমে মাধৱদেৱে ১৯১ টা বৰগীত ৰচনা কৰি অসমীয়া জাতিলৈ এক বৃহৎ অৱদান আগবঢ়ালে। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ কীৰ্ত্তন পুথি আৰু দশমৰ দৰে মাধৱ দেৱৰ নামঘোষা, ৰত্নাৱলীও কীৰ্ত্তী স্তম্ভ হৈ ৰ’ল।

মাধৱদেৱৰ বৰপেটা গমন আৰু সত্ৰ স্থাপনঃ মাধৱদেৱৰ দামোদৰদেৱৰ লগত ধৰ্মৰ কিছুমত বিৰোধ হোৱাত পাট বাউসী ত্যাগ কৰি তেওঁৰ ভক্ত সকলক লগতলৈ বৰপেটালৈ যাত্ৰা কৰিলে। বৰপেটাত সত্ৰ স্থাপন কৰি নামঘৰ মনিকোট নিৰ্মান কৰিলে। ইয়াৰ ওপৰিও বহা ঘৰ ভকত সকলৰ বাবে শাৰীকৈ ভকতৰ হাটী সুন্দৰকৈ সাজিলে। তাৰোপৰি অসমীয়া কলা-কৃষ্টিৰ নাট ভাওনা খোল-তাল, নৃত্য-গীত আদি সকলো ৰং ধেমালিৰ বস্ত্ৰৰে সৈতে অন্যতম ধৰ্ম প্ৰচাৰক মাধৱদেৱে অলৌকিকতা প্ৰদৰ্শন কৰিলে। মাধৱদেৱৰ কলা-কৃষ্টি দৰ্শন কৰিবৰ বাবে অসমৰ চাৰিও ফালৰ পৰা নানা, ভক্ত অভক্ত অন্য জাতি মানুহো আহি লোকাৰন্য হ’লহি। আনহে নালাগে নতুন নতুন মানুহ আহি বৈষ্ণৱ ধৰ্মত দীক্ষিত হ’লহি। মাধৱদেৱে নামঘৰ ইমান ধুনীয়াকৈ নিৰ্মান কৰিলে যে, ইমান ধুনীয়া ঘৰ কাৰুণ্যত দ্বিতীয় এটা নাই। মহাপুৰুষ জনাৰ কলা-কৃষ্টিৰ ৰূপ চাবলৈ অসমৰ চাৰিও ফালৰ পৰা মানুহ হেন্দোলদোপ কৰি আহিবলৈ ধৰিলে।

মাধৱদেৱৰ ব্ৰাহ্মণ বিদ্বেষঃ মাধৱদেৱৰ ধৰ্ম প্ৰচাৰ বৰ পেটা, পাটবাউসী আৰু সুন্দৰী দিয়াত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰয়োভৰ দেখি ব্ৰাহ্মণ সকলৰ চকু পোৰণি উছিবলৈ ধৰিলে। কেনেকৈ মাধৱদেৱক প্ৰতাৰণা কৰিব পাৰি তাকে তেওঁলোকে দিনে ৰাতিয়ে উঠি পৰি লাগি ৰজা ৰঘূদেৱক তেওঁৰ বিৰোধে গোচৰ দিবলৈ ইন্দ্ৰ ব্ৰাহ্মণক পঠালে। ইন্দ্ৰই ৰজাক কলে যে, আপোনাৰ ধৰ্ম কৰ্মৰ অনাচাৰ আনিছে মাধৱ নামৰ বৈষ্ণৱ শূদ্ৰ এজনে। তেওঁ সোণ-ৰূপৰ কাৰোকাৰ্য্যৰ সৈতে কীৰ্ত্তন ঘৰ সাজি ৰঙিয়াল সুন্দৰী নাচনী আদিৰে নাচবাগ কৰাই সকলোকে তোষামোদ কৰাইছে। মহাৰাজ ইয়াৰ প্ৰতিকাৰ সোনকালে নকৰিলে ৰাজ্য অধঃপতন হব। ব্ৰাহ্মণ সকলৰ কথা শুনি ৰজাই খংত জ্বলি পকি উঠি মাধৱক সোনকালে ৰাজ সভালৈ ভকত সকলৰ সৈতে ধৰি আনিবলৈ আদেশ দিলে। ৰজাৰ চন্তৰীয়ে মাধৱ আৰু তেওঁৰ ভকত সকলক চল কৰি নাম ঘৰৰ ভিতৰতে বন্দী কৰি ৰজাৰ ওচৰলৈ লৈ আহিলে। মাধৱ অহা গম পায় ব্ৰাহ্মণ সকলে চিন্তা কৰিলে যে, মাধৱৰ আগত সন্মুখীন হলে তেওঁলোকৰ বিপদ হব। কাৰণ তেওঁলোকে মাধৱৰ লগত শাস্ত্ৰ বাদ কৰি ৰণ জিকিব নোৱাৰে। তেওঁলোকে মাধৱৰ লগত বিসম্বাদ নকৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ কথা প্ৰকাশ কৰিলে। ৰজাৰ বৰ খং উঠিল। ৰজাই বুজি পালে মাধৱৰ শুদ্ধ মতৰ কথা। ৰজাই মাধৱদেৱক সন্মানেৰে বৰপেটাত থোৱালে আৰু সৎ, শুদ্ধ মত প্ৰকাশ কৰিবলৈ কলে। ৰজাই মাধৱদেৱক এডোখৰ পন্যভূমি দান কৰিলে। মাধৱদেৱেও ৰজাৰ দান গ্ৰহণ কৰি হাজোৰ ৰামবালি নামৰ ঠাই ডোখৰত কিছু দিন থাকিল।

মাধৱদেৱৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণঃ ৰজা লক্ষীনাৰায়ণে মাধৱদেৱক কলে যে তেওঁক শৰণ দিব লাগে। তেতিয়া মাধৱদেৱে ৰজাক ক'লে, যদি অন্য দেৱ দেৱী বা পূজা পাতল কৰি থাকে তেন্তে ৰজাক শৰণ দিব নোৱাৰি। এতেকে মই আপোনাক শৰণ দিব নোৱাৰিম। মোক ক্ষমা কৰক। তেতিয়া ৰজাই কলে মই দেৱ-দেৱীৰ পূজা কোনো দিনেই নকৰো। মোক কৃপা কৰি শ্ৰীকৃষ্ণৰ চৰণত শৰণ দিয়াওক। নিৰপায় হৈ মাধৱদেৱে ৰজাক কলে আপুনি যদি ইমান ইচ্ছা কৰিছে তেন্তে অহা কালিলৈ লঘোনে ব্ৰতে থাকিব। ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা হলে কালিলৈ আপুনি শৰণ লবলৈ পাব। মাধৱদেৱৰ বিষাদ মনেৰে নিজৰ ঘৰলৈ ঘূৰি আহিল। পিছ দিনা ৰজাই ব্ৰতে থাকি স্নান কৰি বৈ থাকিল মাধৱদেৱৰ সময় মতে নাছিল। মাধৱদেৱৰ ওচৰলৈ দোলা পঠিয়াই দিলে। উপায় নাপায় মাধৱদেৱে দোলা ভাৰীক কলে মোৰ গা অথন্তৰ, গতিকে এতিয়া আৰু শৰণ ভজন দিয়াৰ মোৰ সময় নহয় বুলি ৰজাক কবাগৈ।

ইয়াৰ পিছতেই মাধৱদেৱে হৰিবল্লভক কলে মোক শীঘ্ৰে এখন বগা কাপোৰ আনি দিয়া। চোতালত শয্যা কৰা। মাধৱদেৱে বগা কাপোৰ পৰিধান কৰি শয্যাতে বহি হৰিহৰি মূখেৰে উচ্চাৰণ কৰিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া ভকত সকলে গম পালে আৰু হৰি ধ্বনি কৰিবলৈ ধৰিলে। গুৰুজনাই ১৫১৮ শকত (ইং ১৫৯৬ চনত) ভাদ মাহৰ কৃষ্ণ পঞ্চমী তিথিত পৰম আত আত্ম স্থাপন কৰি ব্ৰহ্মাত লীন হৈ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ হয়।

□□□□□□□□□□
□□□□□

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

বংশ পৰিচয় আৰু জন্মঃ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ পূৰ্ব পুৰুষ সকল ক্ৰমে জগনাথ বেজবৰুৱাৰ পুত্ৰ অনঙ্গদেব, তেওঁৰ পুত্ৰ কৃষ্ণৰাম বেজবৰুৱা, কৃষ্ণৰামৰ পুত্ৰ দীননাথ বেজবৰুৱা আৰু দীন নাথ বেজবৰুৱাৰ পুত্ৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। দীন নাথ বেজবৰুৱা ইংৰাজ চৰকাৰ মঞ্জিফ আছিল। তেওঁ চাকৰীৰ খাতিৰত ঠাই বদলি কৰি ফুৰিব লগা হৈছিল। এবাৰ নগাঁৱৰ পৰা বৰপেটালৈ কৰ্মস্থান বদলি কৰি যাব লগা হ'ল। সেই সময়ত যাতায়তৰ বাবে নাওয়েই আছিল অতি সুচল। সেই বাবে নাওৰে নগাঁৱৰ পৰা বৰপেটালৈ গৈ থাকোতেই ভৰা লুইতৰ বুকত তেওঁৰ জন্ম হৈছিল। সেই দিনটো আছিল কাতি মাহৰ লক্ষী পূৰ্ণিমা। নাও আহঁতৰ গুৰি পাওতেই নাওৰ ভিতৰত সৰিয়হৰ বস্তাৰ ওপৰত লক্ষ্মীনাথৰ জন্ম হৈছিল। মাতৃৰ নাম আছিল থানেশ্বৰী দেৱী। ১৮৬৮ চন নবেম্বৰ মাহ লক্ষী পূৰ্ণিমাত জন্ম গ্ৰহন কৰাৰ বাবে তেওঁৰ নাম লক্ষ্মীনাথ ৰখা হয়। দীননাথ বেজবৰুৱা চৰকাৰী চাকৰি কৰাৰ বাবেই তেওঁৰ পৰিয়াল বৰপেটা, তেজপুৰ, লক্ষীমপুৰ, গুৱাহাটী আদি বিভিন্ন চহৰত থাকিব লগা হৈছিল। লক্ষ্মীনাথও পৰিয়ালৰ লগে লগে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত ঘূৰি ফুৰিব লগা হৈছিল। দীননাথ বেজবৰুৱাৰীতি-নাতি আচাৰ ব্যৱহাৰত অত্যন্ত নৈষ্ঠিক আছিল। সেই বাবে লক্ষ্মীনাথেও সৰুৰে পৰাই নৈষ্ঠিকতা পালন কৰিব লগা হৈছিল। তেওঁ সৰুৰে পৰাই বৰ অঘাইটং আছিল। সৰু কালত লক্ষ্মীনাথে বৰশী বোৱা, মাছ ধৰা গছত উঠা, পানীত সাঁতোৰা, তামোল গছত বগোৱা, ভূৰ খেলা আদি কাম কৰি বৰ ভাল পাইছিল আৰু পাকৈতো আছিল।

শিক্ষাঃ দীন নাথ বেজবৰুৱা লক্ষীমপুৰত থাকোতেই লক্ষীমপুৰত প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰম্ভ কৰে। তেওঁ বৰ চোকা বুদ্ধিৰ লৰা আছিল। হাইস্কুল শিক্ষা আৰম্ভ হয় শিৱসাগৰত। তাত দুগৰাকী কৃতি শিক্ষকৰ অধীনত পঢ়া শুনা কৰি অসমীয়াৰ বাহিৰেও ইংৰাজী আৰু সংস্কৃত বিষয়ত যথেষ্ট বুৎপত্তি লাভ কৰিছিল। ১৮৮৬ চনত শিৱসাগৰ উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ পৰা দ্বিতীয় বিভাগত এণ্ট্ৰেস পৰীক্ষা পাছ কৰে। তেওঁ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে কলিকতালৈ গৈছিল। কিন্তু পিতাক দীননাথৰ বৰ ইচ্ছা নাছিল কলিকতালৈ পঠাবলৈ। ককায়েক গোবিন্দ আৰু বিনন্দই এক প্ৰকাৰ টানি নিয়া দি কলিকতা পোৱালে। লক্ষ্মীনাথে কলিকতাত প্ৰথমতে

কালিঘাটৰ এঘৰ পৰিয়ালত ৭ বিপন কলেজত নাম লিখাইছিল। কিন্তু সেই পৰিয়ালত থাকি তেওঁৰ খোৱাত অসুখ হৈছিল। বিশেষকৈ বঙালি খাদ্য তেওঁ খাব নোৱাৰিছিল। তেওঁ অসুখ হৈ পুনৰ শিৱসাগৰলৈ ঘূৰি আহিছিল। পঢ়াৰ বাবে পুনৰ কলিকতালৈ যাব লগা হ'ল। ভাগ্যৰ কি পৰিহাস, যি বঙালী খাদ্য খাই তেওঁৰ শৰীৰত অসুখ হৈছিল তেনে বঙালী এগৰাকী ছোৱালীক বিয়া কৰাই গোটেই জীৱন যাপন কৰিব লগা হৈছিল।

এইবাৰ শিৱসাগৰৰ পৰা কলিকতালৈ গৈ চিটী কলেজত নাম ভৰ্ত্তী কৰিলে আৰু অসমীয়া ছাত্ৰৰ মেছত থাকিবলৈ ললে। সেই সময়ত কলিকতাত পঢ়ি থকা অসমীয়া ছাত্ৰৰ লগত সান্নিধ্য ঘটে লগতে তেওঁৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰতি অনুৰাগো বাঢ়ে। সেই ছাত্ৰ সকলৰ ভিতৰত অন্যতম আছিল সত্যনাথ বৰা, ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ, কালি কান্ত বৰকাকতি, চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী। ১৮৮৮ চনত কলিকতাত জন্ম পোৱা “অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধনী সভা” ৰ অন্যতম পৃষ্ঠপোষক আছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। সেই সময়ত কলিকতাত পঢ়ি থকা এডল অসমীয়া ছাত্ৰই সংকল্প গ্ৰহণ কৰিছিল যে, যি কোনো প্ৰকাৰে অসমীয়া ভাষা সাহিত্যক শক্তি শালি ৰূপ দি অন্যান্য ভাৰতীয় ভাষা সাহিত্যতকৈও আগবঢ়াই নিব। অসমৰ সকলো শিক্ষানুষ্ঠানতে অসমীয়া ভাষা প্ৰচলন, পুৰণি পুথি প্ৰকাশ, শুদ্ধ ব্যাকৰণ আদি কেইবাটাও দিশ আগত ৰাখি “অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধনী সভাৰ” জন্ম হয়।

তেওঁ ১৮৮৮ চন এফ.এ আৰু ১৮৯০ চনত বি.এ পাছ কৰে।

বিবাহঃ ১৮৯১ চনৰ ১১ মাৰ্চত তেওঁ বংগদেশৰ বিখ্যাত ঠাকুৰ পৰিয়ালৰ মহৰ্ষি দেবেন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰৰ তৃতীয় পুত্ৰ আৰু কবি গুৰু ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰৰ জ্যেষ্ঠ ভাতৃ হেমেন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰৰ কন্যা প্ৰজ্ঞা সুন্দৰী দেৱীক বিয়া কৰাই। দেবেন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰে তেওঁক এটা সোণৰ কলম উপহাৰ দিছিল আৰু কৈছিল যে, তেওঁ এই কলমৰ পৰা সুনিপুন লেখা বাহিৰ হব। কিন্তু তেওঁ বিয়াত কন্যা পক্ষৰ পৰা বিবাহৰ উপহাৰ উপলক্ষে আগবঢ়োৱা দহ হেজাৰ টকা যৌতুক গ্ৰহণ নকৰিছিল।

কৰ্ম জীৱনঃ বেজ বৰুৱা আছিল স্বাধীন চেতিয়া মনৰ। তেওঁ চাকৰিতকৈ ব্যৱসায় প্ৰতিহে অধিক গুৰুত্ব দিছিল। সেয়ে তেওঁ কৰ্ম জীৱন আৰম্ভ কৰে ব্যৱসায় যোগেদি। অসমৰ বিখ্যাত ব্যৱসায়ী ভোলানাথ বৰুৱাৰ সৈতে লগ লাগি কপাহৰ ব্যৱসায় কৰে। ইয়াৰ পাছতেই দুয়ো একে লগে কাঠৰ ব্যৱসায় কৰে। কাঠ ব্যৱসায়ত দুয়োৰে মাজত মনোমালিন্য হোৱাত নিজাকৈ কাঠৰ ব্যৱসায় কৰে।

সেই ব্যৱসায়ত লোকচান হোৱাত ১৮১৬ চনত তেওঁ ৱাৰ্ড কোম্পানীৰ চাকৰিত যোগ দিয়ে। এই চাকৰি কালতেই তেওঁ বংগদেশ আৰু উৰিষ্যাৰ নানা ঠাইলৈ যাব লগা হৈছিল। ১৯২৮ চনত কোম্পানীৰ চাকৰি এৰি দিয়ে আৰু সম্বলপুৰত নিজাকৈ কাঠৰ ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। বেজবৰুৱাই জীৱনৰ সবহ ভাগ দিন কটাই উৰিষ্যাৰ সম্বলপুৰত।

সাহিত্য চৰ্চাঃ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা যতেই নাথাকক তেওঁৰ এটা চিন্তা আছিল যে, অসমীয়া সাহিত্য সাধনা। তেওঁ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশ আৰু বিস্তাৰৰ বাবে গোটেই জীৱন অতিবাহিত কৰিছে। এই সাধনাৰ বাবেই তেওঁ আজি আমাৰ মাজত সাহিত্য ৰথী আৰু ৰসৰাজ নামেৰে জনাজাত হৈ আছে। তেওঁ আজি অসমৰ সকলোৰে পূজ্য ব্যক্তি। কবিতা চুটিগল্প, উপন্যাস, নাটক, ৰস ৰচনা, জীৱনী-সমালোচক আদি নানা সাহিত্যৰে অসমীয়া ভাষা আৰু জাতিক সমৃদ্ধ কৰিছে। ১৮৮৯ চনত কলিকতাত প্ৰকাশ পোৱা জোনাকী আলোচনীৰ তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ বছৰত তেওঁ সম্পাদনা কৰে। জোনাকীয়েই অসমীয়া সাহিত্যলৈ ৰোমান্টিক ভাৱধাৰা কঢ়িয়াই আনে। “বাঁহী” আলোচনী খনত ১৯১০ চনত তেওঁ সম্পাদনা কৰে। বাঁহীতেই প্ৰকাশিত হয় ‘অ মোৰ আপোনাৰ দেশ’ বেজবৰুৱা দেৱৰ প্ৰথম কবিতা হ’ল “মৃত্যুশয্যা”। ইয়াৰ ওপৰিও তেওঁ লিখা গ্ৰন্থ সমূহ হ’ল- লিটিকাই, জোনাৰিবি, বাখৰ, সুৰভি, জুনুকা, কদম কলি, জয়মতী কুঁৱৰী, পদুম কুঁৱৰী, বুঢ়ী আইৰ সাধু, ভাৰত বুৰঞ্জী, কামত কৃতিত্ব লভিবৰ সংকেত, শ্ৰী মদ্ভাগৱত গীতা, শ্ৰী শংকৰদেৱ, শ্ৰী মাধৱদেৱ, ককাদেউতা আৰু নাতি লৰা, লিটিকাই, নোমল, পাচনি, চিকৰপতিঃনিকৰপতি চক্ৰধ্বজ সিংহ, বেলিমাৰ, দীননাথ বেজবৰুৱাৰ সংক্ষিপ্ত জীৱন চৰিত্ৰ, বেজবৰুৱাৰ বংশাৱলী, মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ, কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা, বৰবৰুৱাৰ ভাৱৰ, বুৰ বুৰণি, কৃষ্ণ কথা, অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্য আদি।

১৮৯১ চনত এলাহাবাদত আৰু ১৯০৩ চনত মাদ্ৰাজত অনুষ্ঠিত ভাৰতৰ জাতীয় কংগ্ৰেছৰ সভাত বেজবৰুৱাই ভাষণ দিয়ে। ১৯১৬ আৰু ১৯২১ চনত গুৱাহাটীত বহা অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ সভাত তেওঁ সভাপতি কৰে। ১৯৩১ চনত শিৱসাগৰত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত তেওঁক ৰসৰাজ উপাধি প্ৰদান কৰে। ১৯৩৩ চনত গুজৰাটৰ বৰোদাত তেওঁ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ সম্পৰ্কে ভাষণ দিয়ে। লগতে “শ্ৰীকৃষ্ণৰ ৰাসলীলাৰ” ওপৰতো বক্তৃতা প্ৰদান কৰে। তেওঁৰ বক্তৃতাত বিভোৰ হৈ সেই সময়ৰ বৰোদাৰ যুৱৰাজে সেইয়া বিভিন্ন ভাষাত

ছপাই প্ৰচাৰ কৰিছিল। ১৯২৪ চনত গুৱাহাটীত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তম অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসন পৰা জাতিক উদ্দেশ্যে দিয়া ভাষণ এনে ধৰণৰ আছিল-“ কোনো এটা জাতিৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু ধৰ্ম সম্বন্ধীয় সকলো কথাৰ ভূ-সেই জাতিৰ সাহিত্যৰ ভিতৰেদি পোৱা যায়। যি দেশৰ জাতীয় জীৱন যিমান সৌষ্ঠৱ পূৰ্ণ সেই দেশৰ সাহিত্যও সিমান সৌষ্ঠৱ পূৰ্ণ। জীৱন্ত ভাষা দেশৰ সকলো ভাৱৰ বাহন” বেজবৰুৱাৰ সম্পৰ্কে ড° বানীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে- “জাগ্ৰত স্বদেশানুৰাগ, অপূৰ্ব ৰচনা প্ৰস্তুতি আৰু প্ৰকৃত হাস্যৰস এই তিনিটা উপাদানলৈ বেজবৰুৱাৰ প্ৰতিভাই অধুনিক সাহিত্যৰ সকলো বিভাগতেই বিকাশ লাভ কৰিছে”।

উৰিষ্যাৰ সম্বলপুৰৰ হাবিত সোমায়ে তেওঁ অসমীয়া ভাষা সাহিত্য আৰু সমাজৰ কথা চিন্তা কৰিছিল। তেওঁ অৱশ্যে য'তে নাথাকক কিয় তেওঁ সেই ঠাইৰ ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান বোৰৰ মূখ্য ব্যক্তি হৈ পৰিছিল। কিন্তু কোনো ঠাইতে অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতিৰ বিৰূপ সমালোচনা সহ্য কৰিব নোৱাৰিছিল। প্ৰজ্ঞা সুন্দৰীৰ ম'তে বিবাহৰ পাছত ঠাকুৰ পৰিয়ালে লক্ষ্মীনাথক বঙালী সাঁচত ঢাকিবলৈ বহু চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকে বিচাৰিছিল অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতিৰ চিন্তা পৰিত্যাগ কৰি বঙালী ভাষা সাহিত্য চৰ্চা কৰক। কিন্তু মাতৃ ভাষাৰ প্ৰতি গভীৰ প্ৰেম আনুগত্যৰ তেজ যাৰ শিৰাই শিৰাই প্ৰবাহিত হৈ আছিল, সেই জনা লক্ষ্মীনাথে কেনেকৈ এৰিব পাৰে অসমীয়া ভাষা। বিশ্ব কবি ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰৰ স'তে এই সম্পৰ্কত বিৰাট এক তৰ্কযুদ্ধতো অৱতীৰ্ণ হৈছিল। বেজবৰুৱাৰ হাতত পৰাজিত হৈ শেষত ৰবীন্দ্ৰ নাথে স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল যে, অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য বঙালীৰ পৰা সম্পূৰ্ণ বেলেগ আৰু উচ্চ মৰ্যাদা সম্পন্ন।

মৃত্যুঃ আমি অসমীয়া নহওঁ দুখীয়া' অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ' আদি অতি কালোত্তীৰ্ণ কবিতা লিখি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আৰু সমাজক সাহসেৰে আগুৱাই যাবলৈ প্ৰেৰণা যোগোৱা বেজবৰুৱাৰ মৃত্যু হয় ১৯৩৮ চনৰ ২৬ মাৰ্চত ডিব্ৰুগড়ত। তেওঁ প্ৰবাসত ব্যৱসায় কৰিলে কিন্তু জন্ম হ'ল অসমত আৰু মৃত্যু হ'ল অসমত। তেওঁ অসমীয়া সমাজলৈ এৰি থৈ গৈছিল বুজন সংখ্যক সাহিত্য সন্তাৰ। যি বোৰে আমাক কোনো দিনেই দুখীয়া হবলৈ নিদিয়ে।

পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা

জন্ম আৰু পিতৃ মাতৃ : আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যিক প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যি সকল ব্যক্তিয়ে আশ্ৰয় চেপ্টা চলাইছিল, সেই সকলৰ ভিতৰত পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা অন্যতম। তেওঁ আছিল কবি, নাট্যকাৰ, উপন্যাসিক, প্ৰবন্ধকাৰ, জীৱনীকাৰ, হাস্যৰসিক আৰু সাংবাদিক। গোহাঁই বৰুৱাৰ জন্ম হৈছিল ১৮৭১ চনৰ ২৪ অক্টোবৰত উত্তৰ লক্ষীম পুৰৰ নড়কাৰী মৌজাৰ নড়কাৰী গাঁৱত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম ঘিনাৰাম গোহাঁই বৰুৱা আৰু মাতৃ লক্ষ্মী দেৱী। ঘিনাৰাম বৰুৱাই পুলিচৰ চাকৰিত পদোন্নতি লাভ কৰি ৰাজনৈতিক বিষয়া হৈছিল। কিছুদিন চাকৰি কৰাৰ পিছত তেওঁ চাকৰি বাদ দি নকাৰী মৌজাৰ মৌজাদাৰৰ দায়িত্ব লৈছিল।

শিক্ষাঃ পদ্মনাথৰ প্ৰাথমিক শিক্ষা নকাৰী গাঁৱৰ প্ৰাথমিক স্কুলতেই আৰম্ভ হৈছিল। ছাত্ৰ বৃত্তিত পৰীক্ষা উত্তীৰ্ণ হৈ শিৱসাগৰলৈ যায় আৰু চৰকাৰী হাইস্কুলত নাম লগায়। দেউতাকৰ ইচ্ছা আছিল তেওঁক মৌজাদাৰ বনোৱা। সেইয়ে তেওঁ ছাৰ্ভে পঢ়িবলৈ গৈছিল আৰু ইংৰাজী শিক্ষা তাতেই এৰিলে। তেওঁ কিন্তু মৌজাদাৰ হ'ব লগা নহল। পুনৰ ইংৰাজী স্কুলত নাম লগালে শিৱসাগৰতে। ১৮৯০ চনত কহিমাৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা দি পাছ কৰে। প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে কলিকতালৈ যায়। সেই সময়ত অসমত উচ্চ শিক্ষাৰ কোনো অনুষ্ঠান নাছিল। কলিকতাত থাকি এফ.এ. পঢ়িবলৈ লয়। পদ্মনাথে বি.এ. বা স্নাতক হ'ব নোৱাৰিলে। কলিকতাত অধ্যয়ন কৰি থকা কালতেই তেওঁ সাহিত্য ৰচনাত হাত দিয়ে। তেওঁ “ভানুমতী” নামৰ উপন্যাসখন ১৯ বছৰ বয়সতে লিখি উলিয়াই। এই উপন্যাস খন বিজুলী কাকতত খণ্ড খণ্ড কৈ প্ৰকাশ পাইছিল। সেই সময়ত কলিকতাত অধ্যয়ন কৰি থকা ছাত্ৰ সকলে “অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধনী” সভাৰ জন্ম দিয়ে। তেওঁলোকে “জোনাকী” নামৰ এখন কাকত উলিয়াই। “জোনাকীৰ” পিছত “বিজুলী” নামৰ আন এখন কাকত প্ৰকাশ কৰে। পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা “বিজুলী” কাকতৰ দ্বিতীয় জন সম্পাদক হৈ সাংবাদিকতাও কৰিছিল।

কৰ্ম জীৱন আৰু বিবাহঃ পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱাই ১৮৯৩ চনত কহিমা হাইস্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষকৰ পদত চাকৰিত যোগদান কৰে। সেই সময়ত তেওঁৰ বয়স আছিল ২২ বছৰ। কহিমাত কেইবছৰ মান চাকৰি কৰাৰ পিছত তেজপুৰ

নৰ্মাল স্কুললৈ প্ৰধান শিক্ষক হিচাবে বদলি হৈ আহে। ইয়াৰ পাছত তেওঁ মঙ্গলদৈত অস্থায়ী ভাৱে তহছিল দাৰ হয়। এই কাম বৰ ভাল নেপালে আৰু চাকৰি বাদ দিলে। কহিমাত চাকৰি কৰি থাকোতেই পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱাৰ লীলানতীৰ লগত বিবাহ হয়। বিবাহৰ সময়ত তেওঁৰ বয়স আছিল ২৩ বছৰ মান। পত্নীৰ বয়স আছিল ১২ বছৰ। নগা পাহাৰৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যৰ মাজত দুয়ো কেই বছৰ মান কহিমাতে থাকে। তাত থাকোতেই তেওঁ কবিতা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে। তেওঁলোকৰ এটা দুটাকৈ তিনিটা সন্তান জন্ম হয়। কিন্তু এটাও সন্তান জীয়াই নাথাকিল। তেওঁ সন্তানৰ দুখ-শোক খিনি সাহিত্য সাধনা কৰিয়েই পাহৰি থাকে। লীলাৱতীৰ অৱস্থা অতি দুখ লগা হৈছিল। বেদনাত মৰ্মাহত পত্নীৰ এটাই আছিল সান্তনা, সেইটো হ'ল বৰুৱাই প্ৰতিখন সাহিত্য ৰচনা তেওঁৰ হাতত তুলি দিছিল। তাকেই তেওঁ সন্তান ৰূপে লৈছিল। ১৮৯৭ চনত গোহাঁই বৰুৱাই লিখা “গাওঁবুঢ়া” নাটিকা প্ৰকাশ পায়। অতি পৰিতাপৰ কথা যে, কহিমাত থাকোতে ১৮৯৯ চনত গোহাঁই বৰুৱাৰ পত্নী বিয়োগ হয়। তেওঁ শোকত ভ্ৰিয়মান হয়। তাৰ পৰিণতিতেই “লীলা” কাব্য সৃষ্টি হয়। “লীলা” কাব্যখন অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দত ৰচনা কৰা হৈছিল। এই খনেই অসমীয়া প্ৰথম খণ্ড কাব্য আছিল। ইয়াৰ পাছত বৰুৱাদেৱে “জুৰণি নামে এখন গীতি কবিতা পুথি ৰচনা কৰে। ১৯০১ চনত ‘ফুলৰ চানেকি’ নামৰ আন এখন কবিতা পুথি প্ৰকাশ পায়। বৰুৱাদেৱৰ দ্বিতীয় বিবাহ হয়। দ্বিতীয় পত্নীৰ নাম আছিল হীৰাৱতী দেৱী। হীৰাৱতীৰ সৈতে সাংসাৰিক জীৱন তেওঁৰ সম্পূৰ্ণ হয়।

অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ অৱদানঃ পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা দেৱে বাংলা ভাষাত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। সেই সময়ত অসমত বাংলা ভাষা চলিছিল। অসমত তেতিয়া উপযুক্ত অসমীয়া সাহিত্য পুথিৰ কথাই নাই, অসমীয়া পাঠ্য পুথিয়েই নাছিল। বৰুৱাদেৱেই প্ৰথম অসমীয়াতক, খ, ৰ পৰা ওপৰ শ্ৰেণীলৈ পাঠ্য পুথি প্ৰণয়ন কৰিছিল। ইয়াৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য আছিল “আদি শিক্ষা” সচিত্ৰ তিনি খণ্ডৰ, নীতি শিক্ষা তিনি ছোৱা সচিত্ৰ, সাহিত্য সংগ্ৰহ, জীৱনী সংগ্ৰহ, বুৰঞ্জীবোধ, আসমৰ বুৰঞ্জী, ভূগোল দৰ্পণ। ইয়াৰ ওপৰিও তেওঁ ‘দেশী কছৰং’ নামৰ এখন পুথি আৰু নৰ্মাল স্কুলৰ বাবে এখন ‘শিক্ষা বিধি’ ৰচনা কৰে। সেই সময়ৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈয়ে পাঠ্য পুথি ৰচনা কৰাত তেওঁক সহযোগীতা কৰিছিল। তেওঁ তেজপুৰত থাকোতেও লম্বোধৰ বৰাৰ লগলাগি তেজপুৰৰ অঃভাঃউঃসাঃ ৰ সভাখন টনকীয়াল কৰিছিল। তাত কেইজন মানৰ

লগ হৈ 'আসাম চেণ্টেল প্ৰেছ' প্ৰতিষ্ঠা কৰে আৰু ইয়াৰ পৰাই 'আসাম বন্তি' কাকত প্ৰকাশ কৰে। ১৯০৭ চনত চেণ্টেল প্ৰেছৰ পৰাই 'উষা' নামৰ আন এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰে। 'উষা' আৰু 'আসাম বন্তি' অসমীয়া সংবাদ পত্ৰৰ বাট কটীয়া আছিল। জীৱনৰ নানান অভাৱ অনাটন, দুখ-শোকৰ মাজেৰে চলা সত্বেও পদ্যনাথে সাহিত্য সাধনা পৰিহাৰ কৰা নাছিল। তেওঁ যেন জন্ম হৈছিল অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ অভাৱ পূৰণ কৰিবলৈকে। পদ্যনাথে নিজৰ সন্মান মৰ্যাদাৰ প্ৰতি সচেতন আছিল। ১৯০৮ চনত তেওঁ সাহিত্যিক পেন্সন লাভ কৰে। এইয়া তেওঁৰ বাবে অতি সন্মান আৰু গৌৰৱৰ কথা আছিল। সেই সময়ত কোনো অসমীয়া সাহিত্যিকে পেন্সন পোৱা নাছিল। তেওঁক চৰকাৰে ৰায় বাহাদুৰ উপাধি প্ৰদান কৰিছিল। এই উপাধিৰ মৰ্যাদা ৰক্ষা কৰিবলৈ যাওঁতে বহু সময়ত তেওঁ জুৰুলা হ'ব লগা হৈছিল। এই সমস্যা বোৰত পত্নী হীৰাৱতী দেৱীৰ পৰামৰ্শই বল দিছিল। গোহাঁই দেৱৰ দুখন কবিতা পুথি হ'ল 'জুৰণি' আৰু ফুলৰ চানেকি'। তেওঁ স্কুলীয়া অৱস্থাত কামাখ্যালৈ আহিছিল। তাত বঙালীৰ 'অভিমন্যু বধ' নাট অভিনয় চাই শিৱসাগৰত মঞ্চ সাজি এই নাট অভিনয় কৰে। সেই সময়ত অসমত বঙালী নাটৰ প্ৰভাৱ বেছি আছিল। এই অভাৱ দূৰ কৰিবলৈ তেওঁ অসমৰ ইতিহাস ভিত্তিত কেইবাখনো নাট ৰচনা কৰিছিল। যেনে- জয়মতী, গদাধৰ, সাধনী আৰু লাচিত বৰফুকন আদি। পৌৰাণিক নাটক-বান ৰজা। ইয়াৰ ওপৰিও প্ৰহসনমূলক আৰু তিনিখন নাটক ৰচনা কৰিছিল যেনে- গাওঁবুঢ়া, টেটোন তামুলী আৰু ভূতনে ভ্ৰম। তেওঁ লিখা উপন্যাস দুখন হ'ল- 'ভানুমতি আৰু 'লাহৰী'। ধৰ্মমূলক গ্ৰন্থ- শ্ৰীকৃষ্ণ গীতাসাৰ। আত্মজীৱনী- মোৰ সোঁৱৰণী। এই কৰ্মৰাজিৰ ভিতৰত অসম সাহিত্য সভাৰ কৰ্মকতা হিচাপে তেওঁৰ খ্যাতি যুগমীয়া হৈ আছে। অসম সাহিত্য সভা ১৯১৭ চনত গঠন কৰা হয়। অসমীয়া ভাষা প্ৰতিষ্ঠাৰ গুৰি ধৰোঁতা সকলৰ ভিতৰত পদ্যনাথ অন্যতম আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ শিৱসাগৰত বহা প্ৰথম অধিৱেশনৰ সভাপতি হৈছিল। তাতে সম্পাদক আছিল এগৰাকী শিক্ষাবিদ শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী।

সাংসাৰিক জীৱন আৰু মৃত্যুঃ গোহাঁই বৰুৱা সৰুৰে পৰা চলন-ফুৰণ পিন্ধন উৰণত পৰি পাটি আছিল। ওখ, গুৰু গম্ভীৰ আৰু মাত কথাই মৰমীয়াল আছিল। লিখা মেলাতো তেওঁ বৰ পৰি পাটি আছিল। হাতৰ আখৰবোৰ বৰধুনীয়া আছিল। এটা সময়ত তেওঁৰ বেজবৰুৱাৰ লগত বিৰোধ হৈছিল যদিও তেওঁক সন্মান কৰিছিল। বৰুৱাৰ সাংসাৰিক জীৱন সুখৰ বুলিব পাৰি। প্ৰথমা পত্নী বিয়োগ হৈছিল

যদিও কম দিনৰ ভিতৰতে হীৰাৱতী দেৱীক বিয়া কৰাই প্ৰথমা পত্নীৰ সন্তাপ পাহৰি গৈছিল। তেওঁৰ মাজে মাজে অভাৱ অনাটনে দেখা দিছিল যদিও হীৰাৱতীৰ সহযোগতেই সেই অভাৱ অনাটন দূৰ হৈছিল। শেষ বয়সত তেওঁ জীৱনত নাপাব লগা শোক পাইছিল। তেওঁৰ তিনিজন জোঁৱায়েকৰ মৃত্যুৰ বাতৰি শুনিব লগা হৈছিল। জোঁৱায়েক কেইজনক হেৰুৱাই তেওঁ নিষ্ঠুৰ হৈ পৰে। যি খন সংসাৰ বিন্দু বিন্দুকৈ সাজিছিল সেই সংসাৰত হঠাৎ হাঁহাকাৰ লাগি গ'ল। কিন্তু পদ্মনাথে শোকত একেবাৰে ভাগি নপৰিল। গীতা ভাগৱতৰ অমোঘ বানীত নিজকে বিলাই দিলে।

গোহাঁই বৰুৱাদেৱে অসমীয়া জাতিটোৰ উন্নতিৰ বাবে কৰিবলৈ একো এৰা নাছিল। পাঠ্য পুথিৰ পৰা গীতালৈকে তেওঁ সকলোতে হাত দিছিল। একো নথকা এটা জাতিক ভাষা সাহিত্যৰ কেইবাখাপো ওপৰলৈ উঠাইছিল একান্ত স্বদেশ প্ৰেম আৰু জাতীয়তাবোধৰ বাবে। তেওঁ যি কামতেই লাগিছিল তাক সফলতাৰ মূখ দেখিহে এৰিছিল। শিক্ষা, সভ্যতা, সাহিত্য-সংস্কৃতি, সুচিন্তাৰে অসমীয়া যিনিক ভাগৰুৱা, অচেতন অৱস্থাৰ পৰা জগাই তুলিছিল।

মৃত্যুঃ ১৯৪৬ চন ৭ এপ্ৰিল তাৰিখত ৰাতিপুৱা হাত মুখ ধুই পায়খানা কৰিবলৈ গৈছিল। হঠাৎ তেওঁৰ ভৰি পিছলি যায় আৰু ঢলি পৰিল, লগে লগে অচেন হৈ পৰে। কোনোৱে ডাক্তৰ বিচাৰিলে কোনোৱে ভৰিপিটিকি দিলে। কিন্তু তেওঁ চেতনা ঘূৰাই নেপালে। তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল। মৃত্যুৰ স্থান হ'ল তেজপুৰ। পয়সত্তৰ বছৰীয়া জীৱন নাটৰ সমাপ্তি হ'ল। পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা গুচি গ'ল, তেওঁ সৃজনীৰাশি আজিও আমাৰ মাজত জিলিকি আছে।

□□□□□□□□□□
□□□□□

ড° ভূপেন হাজৰিকা

জন্ম আৰু বংশ পৰিচয়ঃ মানুহক ভাল পোৱা এজন মানুহ যাৰ যাদুকৰী কণ্ঠই কেৱল অসমকে নহয় সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষকে মন্ত্ৰমুগ্ধ কৰি ৰাখিছিল সুদীৰ্ঘ আঠটা দশক। তেওঁৰে অসমীয়াৰ প্ৰাণৰ শিল্পী, অসমৰ দিহীঙে-দিপাঙে গীত গাই ফুৰা যাযাবৰ ভূপেন হাজৰিকা। যি গৰাকী শিল্পীয়ে গভীৰ আত্মবিশ্বাসেৰে কব পাৰে যে, অসমৰ প্ৰতিখন ঘৰত তেওঁৰ বাবে অন্ততঃ এসাজকৈ হলেও 'ভাত' আছে। ১৯২৬ চনৰ ৮ চেপ্তেম্বৰত শদিয়াত ত তেওঁ জন্ম হৈছে। পিতৃ নাম আছিল নীলকান্ত হাজৰিকা আৰু মাতৃৰ নাম আছিল শান্তি প্ৰিয়া হাজৰিকা। মাতৃৰ ঘৰ আছিল গুৱাহাটীৰ ভৰলুমুখত। তেওঁৰ মাতৃ পৰিয়াল আছিল সাক্ষাৎ গৰ্ভব। শান্তি প্ৰিয়া নিজেও এগৰাকী নাম কৰা নামতী আছিল। পিতৃ প্ৰথমতে শিক্ষক আৰু পিছলৈ প্ৰশাসনিক বিষয়া আছিল আৰু লগত এগৰাকী গীতিকাৰ আৰু সুৰকাৰ আছিল।

শিক্ষাঃ ড° ভূপেন হাজৰিকাই প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰম্ভ কৰে গুৱাহাটীৰ ভৰলুমুখত। ১৯৪০ চনত তেজপুৰ হাইস্কুলৰ পৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষাত পাছ কৰি কটন কলেজত নামভৰ্তী কৰে। কটন কলেজৰ পৰা আই.এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে কাশী হিন্দু বিশ্ব বিদ্যালয়লৈ যায়। তেওঁ ১৯৪৪ চনত বেনাৰস হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা বি.এ. আৰু এম.এ. ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

কৰ্মজীৱনঃ ১৯৪৮ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকাই নতুনকৈ প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা গুৱাহাটী-শ্বিলং অঁনাতাৰ কেন্দ্ৰৰ গুৱাহাটী শাখা অনুষ্ঠানৰ সহকাৰী বিষয়া হিচাবে যোগদান কৰে। তাৰ পাছৰে পৰা হাজৰিকা সাংস্কৃতি জগতখনৰ লগত সম্পূৰ্ণ জড়িত হৈ পৰে। প্ৰথমতে তেওঁ ফণী শৰ্মা আৰু বিষ্ণু প্ৰসাদ ৰাভাই পৰিচালনা কৰা চলচ্চিত্ৰ 'চিৰাজ'ত শিৱ ভট্টাচাৰ্যৰ সহকাৰী হিচাপে নামি পৰে। সেই ছবিখনত তেওঁ এটা সৰু চৰিত্ৰটো অভিনয় কৰে। প্ৰথম তেওঁ স্বাধীন ভাবে সুনীল গঙ্গোপাধ্যায়ে পৰিচালনা কৰা 'সতী বেউলা' নামৰ ছবিখনৰ সংগীত পৰিচালক হিচাবে আত্ম প্ৰকাশ কৰে। ১৯৪৯ চনত গবেষণাৰ বাবে আমেৰিকালৈ যায়। তাত আফ্ৰিকা প্ৰবাসী এটা বিখ্যাত গুজৰাটী পৰিয়ালৰ শিক্ষিতা যুৱতী প্ৰিয়ম্বদা পেটেলৰ লগত বিয়া হয়। ১৯৫২ চনত ভূপেন হাজৰিকাই নিউইয়কৰ কলম্বিয়া

বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ পৰা “বোল অৱ মাছ কমিউনিকেশ্বন ইন ইণ্ডিয়াজ এডাল্ট এডুকেশ্বন” শীৰ্ষক বিষয়ত গবেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ১৯৫৩ চনত হাজৰিকাই মুম্বাই হৈ গুৱাহাটীলৈ উভতি আহে আৰু হেমাংগ বিশ্বাস, নগেন কাকতি আদিৰ সৈতে ভাৰতীয় গন নাট্য সংঘৰ কাম কাজৰ লগত ঘনিষ্ঠ ভাৱে জড়িত হৈ পৰে। ১৯৫৫ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ প্ৰৱক্তা হিচাবে যোগদান কৰে। ১৯৫৬ চনত হেলচিংকিত বহা বিশ্ব শান্তি কংগ্ৰেছত যোগদানৰ বাবে যাওঁতে ছুটীৰ দিন ওকলি যোৱা বাবে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কতৃপক্ষই তিনি দিনৰ দৰমহা কৰ্ত্তন কৰে। ইয়াত তেওঁ অপমানিত হৈ চাকৰি ইস্তফা দি সংগীত চৰ্চাৰ দ্বাৰাই জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়। সাংস্কৃতিক জগতখনত কেৱল তিষ্ঠি থকাই নহয়, নিজক প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ লক্ষ্যৰে পৰিয়াল লগত লৈ সংগীত জগতৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ কলকতা মহানগৰীলৈ যায়। কলকতাত থাকি তেওঁ বহুকেইখন বাংলা আৰু অসমীয়া ছবিত সংগীত পৰিচালনা কৰে। সেই সময়তে প্ৰখ্যাত বিজ্ঞানী মেঘ নাথ চাহাৰ নেতৃত্বত ভাৰতীয় সাংস্কৃতিক সংস্থাৰ সদস্য হিচাবে হাজৰিকা ছোভিয়েট ৰাছিয়া ভ্ৰমণলৈ যোৱাৰ সুযোগ পায়। ইয়াৰ পাছতেই ভূপেন হাজৰিকাৰ দ্বাৰা প্ৰযোজনা-পৰিচালনা আৰু সংগীত সজ্জাৰে “এৰা বাটৰ সুৰ” নামৰ চলচ্চিত্ৰ খনে গুৱাহাটী-নগাওঁ আৰু শিৱসাগৰত একেলগে মুক্তি লাভ কৰে। অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ জগতত ড° ভূপেন হাজৰিকা এয়ে আছিল প্ৰথমটো সুদৃঢ় খোজ। প্ৰিয়মে ১৯৫৯ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ লগত সম্পৰ্ক ছেদ কৰি পুত্ৰৰ সৈতে ভাৰত ত্যাগ কৰে। পুত্ৰ তেজ হাজৰিকাই আমেৰিকাৰ নিউয়ক চহৰত আৰু মাতৃ প্ৰিয়ম্বদাই কানাডাৰ অটোৱাত স্থায়ী বাস আৰম্ভ কৰে। ১৯৬০ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকাই পৌৰাণিক কাহিনী আধাৰত নিৰ্মাণ কৰা ‘শকুন্তলা’ ছবিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৰূপৰ পদক লাভ কৰে। পুনৰ ১৯৬৪ চনত ‘প্ৰতিধ্বনি’ ছবিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৰূপৰ পদক লাভ কৰে। ১৯৬৭ চনত নাওবৈচা সমষ্টিৰ নিৰ্দলীয় বিধায়ক হিচাবে প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰি অসম বিধান সভালৈ নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭২ চনত জাৰ্মানীৰ বাৰ্লিনত অনুষ্ঠিত হোৱা আন্তৰ্জাতিক সংগীত সমাৰোহত কনিষ্ঠ ভাতৃ জয়ন্তৰে সৈতে অংশ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৭৩ চনত সোঁতৰ বছৰীয়া কল্পনা লাজমীৰ লগত চিনা পৰিচয় হয়। সাধাৰণ পৰিচয়ৰ পৰাই দুয়ো লাহে লাহে প্ৰেমৰ অনন্য বান্ধোনত বান্ধ খাই পৰিল। কোনো সামাজিক স্বীকৃতি অথবা মৰ্য্যদা নোলোৱাকৈয়ে এই সম্পৰ্ক হৈ পৰিল চিৰ যুগমীয়া। ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ মৃত্যু পৰ্য্যন্ত অটুট হৈ ৰ’ল এই বিবাহ বহিৰ্ভূত সম্পৰ্ক। ১৯৭৫ চনত আব্দল

মজিদ পৰিচালিত 'চামেলী মেমচাব' ছবিৰ বাবে হাজৰিকাই লাভ কৰে শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰ ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা। ইতিমধ্যে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ জগতৰ প্ৰথম খন ছবি ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ পৰিচালিত 'জয়মতী' ৰ প্ৰিন্ট প্ৰায়ে নষ্ট হৈ যোৱাৰ উপক্ৰম হৈছিল। ১৯৭৬ চনত হাজৰিকাই 'ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আৰু জয়মতী' নামৰ এখন তথ্য চিত্ৰ নিৰ্মাণ কৰি উলিয়াই।

১৯৭৭ চনত অৰুণাচল প্ৰদেশৰ পৰা প্ৰথম খন হিন্দী চলচ্চিত্ৰ 'মেৰা ধৰম মেৰী মা' নিৰ্মাণ কৰি সেই চৰকাৰৰ পৰা সোণৰ পদক লাভ কৰে। ইয়াৰ পৰাই কেন্দ্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ বৰ্ডৰ সদস্য মনোনীত হয় আৰু ৯ বছৰ কাল কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ সুযোগ পায়। লগতে ভাৰত চৰকাৰৰ পৰা লাভ কৰে 'পদ্মশ্ৰী' সন্মান। সেই বছৰতেই তেওঁ ঘনিষ্ঠ ভাৱে জয়ন্ত হাজৰিকাৰ অকাল বিয়োগ ঘটে। প্ৰতিভাবান ভাৱ আৰু প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে ঘনিষ্ঠ সহযোগীৰ আকস্মিক মৃত্যুত শোকস্তব্ধ হৈ পৰে। ড° ভূপেন হাজৰিকা ১৯৭৯ চনত 'মহুৱা সুন্দৰী' আৰু 'নাগিনী কন্যা'ৰ কাহিনী নামৰ বাংলা নাটক দুখনৰ বাবে হাজৰিকাই লাভ কৰে শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰ 'ঋত্বিক ঘটক' বঁটা। ১৯৮৭ চনত অসম চৰকাৰে তেওঁৰ জীৱন জোৰা কৃতিত্বৰ প্ৰতি সন্মান জনাই "শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ" বঁটা প্ৰদান কৰে। লগতে সংগীত জগতলৈ আগবঢ়োৱা উল্লেখযোগ্য অৱদানৰ বাবে 'সংগীত নাটক অকাডেমি বঁটা' প্ৰদান কৰে।

১৯৮৭ চনত 'জাতীয় নাগৰিক' পুৰস্কাৰ লাভ কৰে। বেংগল জানেলিষ্ট এছছিয়েচনৰ দ্বাৰা 'ইন্দিৰা গান্ধী স্মৃতি পুৰস্কাৰ' প্ৰদান কৰে। ১৯৮৯ চনত কল্লনা লাজমীয়ে পৰিচালনা কৰা 'একপল' নামৰ হিন্দী ছবিত সংগীত পৰিচালনা কৰি ভূপেন হাজৰিকা সমগ্ৰ ভাৰততে জনপ্ৰিয় হৈ উঠে। ১৯৯৩ চনত 'অসম সাহিত্য সভা'ৰ শিৱসাগৰ অধিবেশনৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয় আৰু সেই বছৰতে সমগ্ৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলক সন্মানিত কৰি ড° ভূপেন হাজৰিকাক তেওঁ জীৱন জোৰা কৃতিত্বৰ বাবে ভাৰত বৰ্ষৰ চলচ্চিত্ৰ জগতৰ সৰ্ব্বোচ্চ সন্মান 'দাদা চাহেব ফাল্কে বঁটা' প্ৰদান কৰে। লগতে 'ৰদালি' কথা ছবিৰ বাবে জাপানত হোৱা এছিয়া পেছিফিক ইণ্টাৰ নেচনেল ফ্লিম ফেষ্টিভেলত শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰ বঁটা লাভ কৰে। ১৯৯৮ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকা সংগীত নাটক অকাডেমিৰ অধ্যক্ষ মনোনীত হয়। ২০০১ চনত ভাৰত চৰকাৰে ড° ভূপেন হাজৰিকাক পদ্মভূষণ সন্মান প্ৰদান কৰে। লগতে মধ্য প্ৰদেশ চৰকাৰে 'লতামঙ্গেশকাৰ' বঁটা আগবঢ়াই হাজৰিকাই আজীৱন সংগীত জগতলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ বাবে। একে বছৰতে তেজপুৰ

কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁলৈ আগবঢ়াই সন্মানীয় ডক্টৰেট ডিগ্ৰী।

সাংস্কৃতিক জগতখনৰ যিগৰকী মুকুট বিহীন সেই জন ড° ভূপেন হাজৰিকা অসমৰ জনসাধাৰণে ৰাজনৈতিক জগতখনত অস্থীকাৰ কৰিলে। তেওঁ ২০০৪ চনত ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিৰ পৰা গুৱাহাটী লোক সভা সমষ্টিৰ পৰা প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰি শোচনীয় ভাবে পৰাজয় হয়। এই পৰাজয়ে তেওঁক বুজাই দিছিল যে, অসমৰ জন সাধাৰণে তেওঁক নেতা হিচাবে নহয়, বিচাৰে প্ৰাণৰ শিল্পী হিচাবে। ২০০৮ চনত অসম সাহিত্য সভাই ‘সাহিত্য চাৰ্য’ উপাধি প্ৰদান কৰে। ২০০৯ চনত অসম চৰকাৰে প্ৰথম বাৰৰ বাবে প্ৰৱৰ্তন কৰা ‘অসম ৰত্ন’ বঁটা প্ৰদান কৰে। তেওঁৰ সন্মানাথে সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাই গুৱাহাটীৰ দীঘলী পুখুৰী পাৰত তেওঁৰ এটা প্ৰতিমূৰ্ত্তি স্থাপন কৰে আৰু ড° ভূপেন হাজৰিকাই সেই মূৰ্ত্তি নিজেই উন্মোচন কৰে।

কলাকাৰ আৰু সুধাকাৰঃ ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ নামটো কলাকাৰ আৰু সুধাকাৰৰ প্ৰতীক হিচাবে ব্যৱস্থা কৰিব পৰা হৈছে। তেওঁ গন্ধৰ্ব বিদ্যাৰ ওজা। ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠ বুলিলে মানৱ হৃদয় কোমল হয়। তেওঁৰ কণ্ঠ বিষাদৰ শান্তি। শোকৰ শান্তনা।

তেওঁৰ এই বানী স্বদেশতেই নহয়, বিশ্বই জানে। তেওঁ এজন শান্তিৰ অগ্ৰদূত। সকলোৰে ‘ভূপেন দা’ এক অমিয় ধ্বনি। এই ধ্বনি ধমনিত সঞ্জীৱনী আছে, যিয়ে সহস্ৰজনক প্ৰেৰণা যোগাব পাৰে। তেওঁৰ ভাষাৰেই তেওঁ গান বহু আস্থাহীনতাৰ বিপৰীতে এক গভীৰ অস্থাৰ গান, কল্পনা বিলাসৰ বিপৰীতে এক সত্য প্ৰশস্তিৰ ধ্যান, তেওঁৰ কলা শৈলীত এক মধুৰ বৈশিষ্ট্যৰ মান যি গানত জনৈক সংগ্ৰামী সৈনিকৰ মহাপ্ৰাণ, সম সাময়িক সংঘাট জীৱনৰ জ্যোতি প্ৰপাত সেই গানতেই ধন্য সমবেত শিল্পী অগন্য ধংসমূখী দৃষ্টি ভংগী কিবা মনোমালিনা, সেয়া তেওঁৰ গানৰ লক্ষ্য নহয়, লক্ষ্য শান্তি অনন্যা, তেওঁৰ গান বহু বাধাৰ বিপৰীতে এক তীব্ৰ গতিৰেই গান। সৌন্দৰ্য্যৰ চিৰন্তন সত্যৰ এই নিৰস গবেষণাৰ বাবে সমাজে ড° ভূপেন হাজৰিকাক কলাৰত্ন বা কলা গুণ সিন্ধুৰেও বিভূষিত কৰিব বিচাৰিছে। কলা সংগীত আৰু গন সংগীত দুয়োটা ৰূপতেই তেওঁ স্ব-প্ৰতিভাবান। এজন অন্ধৰ পৰা গাঁৱৰ এগৰাকী আবাল বৃদ্ধালৈ সকলোৱে ড° ভূপেন হাজৰিকাক চাওঁ বুলি তিনি চাৰি ঘন্টালৈ বাট চাই থকা সাধাৰণ কথা। তেওঁৰ সংগীতৰ সুৰেই জীৱনৰ সুৰ। এই সুৰত মানৱ জীৱনৰ হাঁহি কান্দোন, আশা-আকাংক্ষা, আবেগ অনুভূতি, উত্থান পতন, অতীত-বৰ্তমান আটাইকেইটা সুৰেই সমানে

তুলিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিছে। যাৰ নাম 'ভূপেন্দ্ৰ সংগীত' দিয়া হৈছে। এই সুৰৰ তেওঁৰ নিজা বৈশিষ্ট্য আছে আৰু এই সুৰ এক সুকীয়া ধাৰালৈ গঢ় লৈছে। তেওঁৰ সুৰৰ আঁৰৰ প্ৰতিটো টানত আছে। মানৱতা বাদ এখন সমাজবাদী সমাজ।

ড° ভূপেন হাজৰিকা অসমীয়া সংগীতৰ বাহক, সুৰৰ বৰ দ'ল সাজোতা, সত্যম্ শিৱম-সুন্দৰম চিৰ আৰাধক। এনে সুৰ নাই যিটো সুৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠত নাই। অসমত এনে এটা চুক নাই, য'ত ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠই ঢুকিপাবলৈ বাকী। অসমত এনে এজন মানুহ নাই, যি ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠ নিচিনে বা নুবুজে। ড° ভূপেন হাজৰিকাই লোক-সংগীত বিচাৰি ফুৰা হবি। সেয়ে 'এ জয় ৰঘু নন্দন' স্ব-দেশত নহয়, নিউইয়ক, লণ্ডন, পেৰিছ, মস্কো আদি যি ঠাইলৈ গৈছে তাতে এই সুৰ জুৰিছে। ড° ভূপেন হাজৰিকাক অসমীয়া মানুহে কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰে। ভাৰতীয় সংগীত আৰু অসমীয়া সংগীতৰ সমন্বয়ৰ সেতুখনো ড° ভূপেন হাজৰিকাই সজাই দিছে।

সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ দিশত সফল-ভূপেন হাজৰিকাঃ ১৯৯৩ চনত শিৱসাগৰত বহা 'অসম সাহিত্য সভাৰ ৫৯ তম অধিবেশনৰ সভাপতি হিচাবে নিৰ্বাচিত হয়। ৩১ জানুৱাৰীত বানী মন্দিৰে তেওঁৰ কিছু সংখ্যক কিতাপ প্ৰকাশ কৰি উলিয়াই। সেই কিতাপ সমূহ হ'ল- 'মই এটি যায়বৰ', গীতাৱলী, সোৱৰণী মোৰ ৰাঙলী জীৱন, বহিমান ব্ৰহ্মপুত্ৰ, ভূপেন মামৰ অ,আ,ক,খ, জ্যোতি ককাই দেউ, বিষ্ণু ককাই দেউ, কৃষ্টিৰ পথাৰে পথাৰে, বহাগ মাথো এটি ঋতু নহয়, দিহিঙ দিপাঙে, বহিমান লুইতৰ পাৰে পাৰে, সহস্ৰ জনে মোক প্ৰশ্ন কৰে, সম্পাদকীয় আৰু সৰু বৰ সুন্দৰৰ আলি।

১৯৯৪ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকাই 'অশান্ত প্ৰহৰ' নামৰ অসমীয়া কথা ছবিখনৰ সংগীত পৰিচালনা কৰে। কলিকতাত অনুষ্ঠিত ভাৰতৰ 'আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত প্ৰদৰ্শন হব লগীয়া 'ইণ্ডিয়ান পেনোৰামা'ৰ চলচ্চিত্ৰ সমূহ নিৰ্বাচন কৰিবলৈ যি নিৰ্বাচক মণ্ডলীৰ গঠন হৈছিল ড° ভূপেন হাজৰিকা আছিল তাৰ সভাপতি। ১৯৯৫ চনত তেওঁ নিৰ্বোধ চৌধুৰীৰ কাহিনীৰ আধাৰত নিৰ্মিত আৰু প্ৰফুল্ল শইকীয়াৰ দ্বাৰা পৰিচালিত 'পানী' ছবিৰ সংগীত ৰচনা আৰু পৰিচালনা কৰে। সেই বছৰৰ ৩০ ডিচেম্বৰত কলিকতাৰ কলা মন্দিৰত 'ইণ্ডো পাক ফৰাম'ৰ সংস্কৃতিক অনুষ্ঠানত ড° ভূপেন হাজৰিকা পাকিস্তানৰ শিল্পী সকলৰ সৈতে গীত পৰিবেশন কৰে। ১৯৯৭ চনত ড° ভূপেন হাজৰিকা কেৰালাৰ জয়ৰাজ পৰিচালিত

মালয়ালম কথা ছবি 'দেশ দানম' ৰ সংগীত পৰিচালনা কৰে। তেওঁ হিন্দী ভাষাৰ 'সাজ' আৰু 'দৰমিয়া' নামৰ দুখন চলচ্চিত্ৰৰ সংগীত পৰিচালনা কৰে। ১৯৯৭ চনত ভাৰত চৰকাৰে 'গল্ডেন চিটিজেন ইণ্ডিয়া' সন্মান আগবঢ়াই। ১৯৯৮ চনত গুৱাহাটীত নৱ-নিৰ্মিত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ কলাক্ষেত্ৰ উদ্বোধন কৰে আৰু ভূপেন হাজৰিকাই অংশ গ্ৰহণ কৰে। ৮ ডিচেম্বৰত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে তেওঁক সংগীত নাটক অকাডেমীৰ অধ্যক্ষ ৰূপে নিযুক্তি দিয়ে।

জীৱনৰ অন্তিম সময়ত ভূপেন হাজৰিকাঃ

২০০০ চনত ১৫ নৱেম্বৰত গুৱাহাটীৰ বৰিন্দ্ৰ ভৱনত আয়োজিত এক অনুষ্ঠানত সংগীত নাটক অকাডেমীক সচীৰ জয়ন্ত কস্তৰ বাবে অসমৰ সঙ্গীয়া নৃত্যক ৰাষ্ট্ৰীয় স্বকৃতি প্ৰদান কৰাৰ বিষয়ে আনুষ্ঠানিক ঘোষণা কৰে। এইয়াতে ড° ভূপেন হাজৰিকা ঐ কান্তিক প্ৰচেষ্টাৰে ফল। ২০০১ চনত লতাশিল বিহু কমিতয়ে ভূপেন হাজৰিকাক 'লুইত ৰত্ন' উপাধি প্ৰদান কৰে। ২০০১ চনৰ ১ নৱেম্বৰত তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক ড° এ.পি.জে. আব্দুল কালাম ডক্টৰেট ডিগ্ৰী প্ৰদান কৰে। ২০০২ চনত ভূপেন হাজৰিকাই তেওঁ অসমৰ সংগীত জগতলৈ আগবঢ়োৱা অবিস্মৰণীয় অবদানৰ বাবে 'দেশ ৰত্ন' বঁটা লাভ কৰে। ২০০২ চনতে বি.বি.চিৰ বাংলা শাখাৰ এক গুৰুত্ব পূৰ্ণ সমীক্ষাযোগে ভূপেন হাজৰিকাৰ 'মানুহে মানুহৰ বাবে' গীতটিৰ বাংলা ৰূপান্তৰ 'মানুষ মানুষৰ জন্য' গীতটি কুৰি শতিকাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ বাংলা গীত হিচাবে পৰিগণিত হয়। ২০০৩ চনত অসম সত্ৰই তেওঁক 'সংগীত চুড়ামনি' উপাধি প্ৰদান কৰে।

২০০৬ চনত হাজৰিকা হঠাতে অসুস্থ হৈ পৰে। তেওঁৰ দেহত বাই পাছ-ছাজৰী কৰিব লগা হয়। তাৰ পাছৰ পৰাই তেওঁৰ শৰীৰ মাজে মাজে অসুস্থ হবলৈ ধৰিলে। ২০০৯ চনত জানুৱাৰীত সংগীত নাটক অকাডেমীয়ে ড° ভূপেন হাজৰিকালৈ একাডেমীৰ সৰ্বোচ্চ সন্মান 'একাডেমী ফেলশ্বিপ' আৰু 'সংগীত ৰত্ন' আগবঢ়াই।

ড° ভূপেন হাজৰিকাই হিন্দী বাংলা ভাষাকে ধৰি মুঠতে ৯ খন চলচ্চিত্ৰ পৰিচালনা কৰিছিল। সংগীত পৰিচালনা কৰিছিল প্ৰায় ৭০ খন মান চলচ্চিত্ৰৰ। তথ্য চিত্ৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল ৮ খন। তেওঁ 'লোহিত কিনাৰে' নামৰ এখন টি.ভি. ধাৰাবাহিক নিৰ্মাণ কৰিছিল আৰু গীতি-সাহিত্য, শিশু-সাহিত্য, চিত্ৰ নাট্যকে ধৰি ২১ খনমান গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ লিখা, সুৰদিয়া গোৱা গীতৰতো

সীমা-সংখ্যা নথাকাৰ দৰেই। এই জনা ব্যক্তিৰ ২০১১ চনৰ আৰম্ভনিৰে পৰাই স্বাস্থ্যৰ অৱস্থা অতি বেয়াৰ ফালে ঢাল খাইছিল। শেষত ২০১১ চনৰ ৫ নবেম্বৰ আবেলি ৪.৩৭ বজাত মুম্বাইৰ কোকিলাবেন হস্পিটেলত মৃত্যুক আকোৱালি ললে। এনে হেন মহান লোক এজনক শেষ শ্ৰদ্ধাৰ্হ্য জনাবৰ বাবে যে অসমত মানুহ ওলাই আহি বিশ্বৰেকৰ্ড সৃষ্টি কৰিলে।

০০০০০০

লিখকৰ চমু পৰিচয়

নাম : শ্ৰী কৃষ্ণকান্ত বৰুৱা
অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা প্ৰধান শিক্ষক
সোনাপুৰ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়।

পিতাঃ মৃত মুকুট চন্দ্ৰ বৰুৱা
ঠিকনাঃ ২ নং সোনাপুৰ,
সোনাপুৰ, লখিমপুৰ, অসম

জন্ম : ৩১-০৩-১৯৫৬

শিক্ষাগত অৰ্হতা- কলা শাখাৰ স্নাতক

